

KYRKOARKIVEN I LÄNSARKIVET

I ÖSTERSUND 1939

EN ÖVERSIKT

UTARBETAD AV LÄNSARKIVARIE R. SWEDLUND

LUND

HÅKAN OHLSSONS BOKTRYCKERI

1 9 3 9

FÖRORD.

Det arbete, som Jämtlands läns fornskriftsällskap härmed utgiver, skiljer sig från dess tidigare skrifter. Dessa hava varit utgåvor av viktiga källor till Jämtlands och Härjedalens historia; detta arbete däremot är endast en översikt över ett visst arkivbestånd. Kyrkoarkiven äro likväl av så stor betydelse för all forskning i hembygdens historia, att Sällskapet ansett det önskvärt, att en lätt tillgänglig handbok rörande dessa arkivalier finnes. Avsikten med denna skrift är att lämna forskaren upplysning om de kyrkoarkivalier, som finnas i länsarkivet i Östersund.

Värden av de lokala, statliga arkiven är organiserad genom landsarkiven i Uppsala, Vadstena, Lund, Göteborg och Härnösand samt genom länsarkivet i Östersund och arkivdepån i Visby. Till dessa arkiv insändas de statliga lokala myndigheternas arkivalier inom respektive arkivdistrikt, sedan de nått en viss ålder eller då den arkivbildande myndigheten upphör eller avsevärt omorganiserar.

Dessa arkivdistrikt äro:

- för Uppsala landsarkiv: Stockholms,¹ Uppsala, Södermanlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län;
- för Vadstena landsarkiv: Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län;
- för Lunds landsarkiv: Blekinge, Kristianstads, Malmöhus² och Hallands län;
- för Göteborgs landsarkiv: Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län;
- för Härnösands landsarkiv: Gefleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län;
- för Östersunds länsarkiv: Jämtlands län;
- för arkivdepån i Visby: Gotlands län.

I regel insändas de arkivalier, som äro 100 år gamla. Inleverandet av arkivhandlingar sker vart tionde år på så sätt att år 1931 insändes handlingar från tioårsperioden 1821—1830, och år 1941 skola insändas handlingar från åren 1831—1840, o. s. v. Bland de myndigheter, som insänt sina arkivalier till länsarkivet, märkas

¹ För Stockholm finnes särskilt arkiv: Stockholms stadsarkiv.

² För Malmö finnes särskilt arkiv: Malmö stadsarkiv.

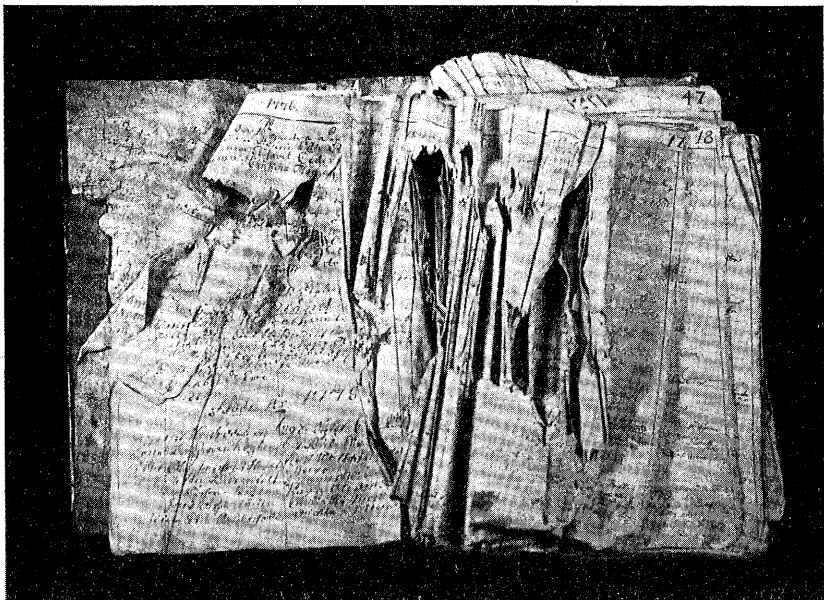
framför allt länsstyrelsen, häradskrivarne, kronofogdarna (dessas arkiv äro levererade till 1918, då kronofogdetjänsterna upphörde), länsmännen (dessas arkiv äro likaledes levererade till 1918, då landsfiskalsorganisationen genomfördes), häradsrätterna och pastorsämbetena. Enligt gällande förordning kan länsarkivet också, i den mån utrymmet tillåter, emottaga kommuners, korporationers samt enskilda personers och inrättningsarkiv; i länsarkivet finnas nu betydelsefulla bruksarkiv, skolarkiv, gårdsarkiv och affärsarkiv m. m. och dessa samlingar utökas genom gåvor eller depositioner snart sagt varje månad.

Enligt leveransordningen kan man således vänta att i länsarkivet finna kyrkoarkiven t. o. m. år 1830. Emellertid äro i många fall olika serier levererade till senare år, beroende på att volymerna omfattat jämväl några år efter 1830 eller på att arkivbildaren ansett det lämpligt att bereda även yngre arkivalier det större skydd, som länsarkivet måste anses giva arkivalierna. I många fall saknas i arkivserierna handlingar eller böcker från olika perioder beroende på att arkivalier gått förlorade eller att föreskrivna längder o. s. v. icke förts. För alla de handlingar, som ingå i ett kyrkoarkiv, föreligger icke heller leveransskyldighet. De handlingar, som äro av kommunal natur, behöva nämligen ej levereras, men då dessa serier på ett utomordentligt och för forskningen betydelsefullt sätt komplettera de egentliga kyrkoböckerna och andra levererade arkivserier, ha många pastorsämbeten till länsarkivet insänt även den kommunala delen av arkivet. Då så ej skett, förvaras de hos vederbörande pastorsämbete.

De i denna bok lämnade översikterna över de olika kyrkoarkivens bestånd avse att meddela upplysningar om de äldre handlingar, som levererats till länsarkivet. För tiden efter seriernas här angivna slutår äro dessa att söka hos pastorsämbetena.

Som redan nämnts komma år 1941 arkivalier från tiden 1831—1840 att insändas till länsarkivet. Efter år 1941 kan man därför vänta att arkivbeståndet i länsarkivet omfattar även tiden 1831—1840 och år 1851 även perioden 1841—1850. Detta bör nog observeras vid denna boks användning efter 1941.

I länsarkivet icke blott ordnas och förtecknas de inkomna arkivalierna, de undergå även en i många fall nödvändig konservering. Vården av de kyrkliga arkivalierna ha flerstädes varit mycket bristfällig. I den följande Inledningen likaväl som i Förteckningssammandragen kommer att visas, att många nu helt oersättliga böcker gått förlorade. Även de som finnas kvar ha i flere fall varit i ett erbarmligt skick. Avbildningen på följ. sida visar huru en kyrkobok från en församling vid Storsjöns strand kan se ut, när den kommer till länsarkivet. Nötning, fukt och råttor äro de vanligaste orsakerna till de svåra skadorna, men det finns även andra. Ej sällan ser man att prästen — eller prästens barn — använt de

Denna bild föreställer en jämtländsk kyrkobok från 1700-talet, sådan den såg ut, när den insändes till länsarkivet i Östersund.

gamla kyrkoböckerna till att pressa växter i. Fukt- och mögelskador ha blivit följden av detta. Sönderklippta blad eller blad, som bära spår av primitiva skriv- och ritningsövningar, kan man också stöta på.

Med silkeslöja, gelatinlösning och i vissa fall formalin konserveras de skadade arkivalierna i länsarkivets bokbinderi, så att de kunna utlämnas till forskarna. Nya band påsättas, där så är nödvändigt, och gamla band skyddas med särskilda omslag. Så räddas många skriftliga minnesmärken från en gången tid åt oss och åt framtiden.

De här lämnade uppgifterna om de olika arkivens bestånd grunda sig på de förteckningar, som utarbetats i länsarkivet. I detta ordnings- och förteckningsarbete hava så gott som alla tjänstemän deltagit, som varit anställda vid länsarkivet under dess tioåriga tillvaro. Jag vill här nämna länsarkivarierna *Karl Mellander* och *Sten Engström* samt extra tjänstemannen *Janrik Bromé*.

De till dessa översikter fogade notiserna om pastoratsindelningen och nya församlingars uppkomst hava utarbetats med ledning av *Bygdén*: *Hernösands Stifts Herdaminne* och *Bertil Hasselberg*: *Till Jämtlands och Härjedalens herdaminne* (i Festskrift till Carl J. E. Hasselberg, Fornvårdaren, IV, 1931). Upp-

gifterna om olika byars och gårdars överflyttning från en församling till annan hava hopsamlats vid genomgång av kyrkoarkivalierna själva (framförallt husförhörböckerna) och av länsstyrelsens skrivelserier, femårsberättelser och kungörelser samt 1881 års jordbok m. m. För värdefulla upplysningar rörande nu sist berörda förhållanden stannar jag i tacksamhetsskuld till landskansliten *E. P. Hamrell*. Upplysningar lämnas även om äldre pergamentsband, upptagande texter av olika slag. Dessa hava bestämts av fil. doktor *Toni Schmid*.

Den inledande framställningen om kyrkoarkivens tillkomst stöder sig på det grundläggande arbetet *Ernst Nygren*: Våra kyrkoarkiv,¹ till vilket den intresserade hänvisas. Inledningen avser endast att behandla ett par frågor av större intresse om speciellt jämtländska och härjedalska förhållanden, framförallt de äldsta kyrkoböckernas och kyrkoräkenskapernas tillkomst.

Östersund i november 1939.

R. Swedlund.

¹ Tidskrift för det svenska folkbildningsarbetet, H. 1, 1922. I 1936 års uppbördskommittés betänkande med förslag till omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen m. m., del II (S. O. U. 1938:41), s. 211 o. ff., finnes även en historisk inledning, som berör kyrkobokföringens historia.

INLEDNING.

Ett kyrkoarkiv består av tre till sin karaktär olika delar: de egentliga kyrkoböckerna (t. ex. husförhörsböcker och ministerialböcker, d. v. s. födelse- och dopbok, lysnings- och vigselbok samt död- och begravningsbok); protokoll och räkenskaper av mera kommunal natur (sockenstämmoprotokoll och fattigräkenskaper m. m.); kyrkans åtkomsthandlingar, inventarieförteckningar och räkenskaper för kyrkans egendom. Den första gruppen arkivalier avspeglar pastors verksamhet som statstjänare, den andra gruppen visar oss pastor såsom socknens förtroendeman och den tredje gruppen slutligen är kyrkans eget arkiv.

Av grundläggande betydelse för kyrkobokföringen i vårt land är 1686 års kyrkolag. Därin stadgas om olika böckers förande:

Präster ska skola hålla vissa längder på alla sina åhörare, hus ifrån hus, gård ifrån gård, och veta besked om deras framsteg och kunskap uti deras kristendomsstycken. (Kap. II, § X.)

Prästen skall uti kyrkoboken anteckna orten och dagen var och när ett barn fött är, såsom ock när det döpt varder, jämväl barnets, dess föräldrars och deras namn, som vittnen till dess döpelse varit hava. (Kap. III, § XII.)

Vid biskopens ankomst till en prost- eller prästgård, skall prosten först själv göra reda för sig och sitt ämbetes förrättande — — — Kyrkoherden skall giva biskopen till känna, huruledes han sina studier förbättrar — — — Desslikes ingiva en längd, med kolumner angående sitt socknefolks förkovring i katekissimilära, efter vilken förteckning de ock följande dagar skola förhöras — — — Sedan främtagas kyrkoböckerna, uti vilka under vissa blad och titlar införas: 1. Inventaria på allt det som kyrkan äger i löst och fast med all den underrättelse, som därtill hörer. 2. Kyrkans inkomster, av vad namn de ock må vara. 3. Prästgårdsinventarium och dess tillhörige ägor. 4. Bänklängden, varuti år efter år de förändringar, som därvid ske, skola upptecknas — — — 5. Räkningen på inkomst och utgift, för vart år särskilt, under kredit och debet rätteligen författad samt underskriven av kyrkoherden och kyrkovärdarna, sedan han i

församlingens närvaro är uppläsen och sannfärdig befunnen. 6. Vad som i sockenstämma slutit är, kyrkans nödtorft angående. 7. Vad sällsamt i socknen sig tilldragit haver, bestående av ens eller annans synnerligen goda eller onda bedrift eller ock det som utom naturens ordentliga skickelse i elementerna eller på kvickt och dött sig ter och visar, som värt är att uppteckna. 8. Visitationsakterna. 9. Alla brudfolk, med deras och föräldrarnas namn samt underrättelse vadan de äro komne och vad vittnesbörd de haft hava. 10. Alle barns, så äktas som oäktas, med deras föräldrars och faddrars namn, födelse- och döpelsedag, så ock orten där de födde äro. 11. De avlidnas namn, som i kyrkan eller på kyrkogården äro begravna med kort underrättelse om deras lägerställen, stånd, villkor, leverne och ålder. 12. Deras namn, som tid efter annan flytta in uti eller utur församlingen med efterrättelse, vadan de komna äro, huru de sig förhållit och vart de fara. Skrifteboken, eller den förteckning på socknefolket, under by och bolag, fördelad i vissa kolumner, däruti vars och ens, som läsa kan, framsteg i katekismilära beskrivit varder, inrättas särskilt och skall av prästen med sina titlar ställas i behörig riktighet emellan den dagen visitationen förkunnas och då den hålles. — — — (Kap. XXIV, § VIII.)

Kyrkolagen föreskrev således, att katekismilängd (husförhör-bok), födelsebok, vigselbok och dödbok (vilka tre böcker pläga kallas ministerialböcker) samt in- och utflyttningslängd skulle föras. Prästen skulle göra anteckningar om kyrkans och prästgårdens inventarier och kyrkans inkomster samt om märkliga händelser. Vidare skulle han upprätta bänklängd. Räkenskaps- och sockenstämmo-protokollsböcker skulle också finnas, och visitationsakterna skulle inskrivas i bok. Man bör här observera att förandet av kommunion-längder eller liggare över dem som gingo till nattvarden icke föreskrevs. Sådan kom likväl ofta att föras. Kyrkolagen stadgade i kap. VIII § 2, att de som ville gå till skrift skulle i förväg anmäla sig hos prästen. Ville en husfader med hela sitt hus undfå skriftermål, skulle han till prästen sända en lista på dem som så ville skrifta sig. Ur denna föreskrift har antagligen bruket att i kronologiskt förda längder anteckna kommunikanterna uppkommit.¹

¹ Den nämnda paragrafen lyder: Alle, som vilja låta sig skrifta, skola något förut hos predikanten sig angiva; och när någon husfader med sina barn och tjänstefolk tillika vill undfå skriftermål, måste densamme, om han kan skriva, uppsätta vars och ens namn på en lista och sända den till predikanten eller ock eljest, särdeles på landsbygden, giva det muntligen prästen tillkänna, (då han kommer till kyrkan) på det han må veta vilka och huru många gå var gång till skrift.

Redan före 1686 års kyrkolag hade i många församlingar i Sverige kyrkoböcker börjat föras. Från Jämtland och Härjedalen finns dock endast en sådan bok före 1686 bevarad, och för den skall här nedan närmare redogöras. Någon anteckning i inventarieförteckningar eller visitationsprotokoll om någon annan gammal kyrkobok har icke påträffats.

Kyrkolagens bestämmelser efterlevdes till en början endast i vissa avseenden. Så fördes anteckningar om in- och utflyttning så gott som icke alls, och förhörböcker funnos säkerligen mera sällan före mitten av 1700-talet. Ministerialböckerna däremot började mera regelbundet föras redan under slutet av 1680-talet och början av 1690-talet men i flere församlingar i Sverige upplades de först i början av 1700-talet.

De äldsta kyrkoböckerna i Jämtland och Härjedalen äro också ministerialböckerna, men några förhörböcker finnas från 1690-talet. Vi skola här ägna någon uppmärksamhet åt dessa äldsta kyrkoböcker från de båda landskapen. Den intressantaste frågan blir då: huru ha här 1686 års kyrkolags bestämmelser om kyrkoböcker genomförts i praktiken?

Innan vi gå in på den frågans besvarande måste några upplysningar om den ecklesiastika indelningen lämnas. Till 1661 utgjorde Jämtland och Härjedalen ett prosteri med en landsprost, men detta år delades landskapen i Jämtlands norra och Jämtlands södra kontrakt. Den första prosten i norra kontraktet var magister Jacob Holst i Brunflo och hans kontrakt omfattade Ragunda, Revsunds, Brunflo, Sunne, Rödöns, Lits och Hammerdals pastorat.¹ Prost i södra kontraktet var samtidigt Andreas Elavi i Oviken, som år 1658 efterträtt Olof Petri Drake i Brunflo som landsprost. Det södra kontraktet omfattade Svegs, Hede, Bergs, Ovikens, Undersåkers och Offerdals pastorat.² Denna prosteriindelning synes ha ägt bestånd till 1695, då Undersåker och Offerdal överfördes från södra kontraktet, där magister Salomon Hofverberg i Ragunda då var prost,³ till norra prosteriet, som då innehades av magister Abraham Laur. Burman i Offerdal.⁴

De båda landskapen omfattade under slutet av 1600-talet 13 pastorat, vilka nyss nämndes.⁵ Dessa pastorats omfattning framgår av följande uppställning.

¹ Bygdén, I, s. 158.

² Bygdén, III, s. 37.

³ Bygdén, III, s. 111.

⁴ Bygdén, III, s. 11.

⁵ Till Jämtlands län hör alltsedan år 1864 även Ytterhogdals socken, som likväl av gammalt är en helsingesocken, som har en helt annan historia än socknarna i Jämtland och Härjedalen.

Bergs pastorat: Berg, Klövsjö och Rätan.
Brunflo pastorat: Brunflo, Lockne, Näs och Marieby.
Hammerdals pastorat: Hammerdal och Ström.
Hede pastorat: Hede, Vemdalen och Tännäs.
Lits pastorat: Lit, Häggenås, Kyrkås och Föllinge.
Ovikens pastorat: Oviken, Myssjö och Hackås.
Offerdals pastorat: Offerdal, Alsen och Mattmar.
Ragunda pastorat: Ragunda, Fors, Hällesjö, Håsjö och Stugun.
Revsunds pastorat: Revsund, Bodsjö, Sundsjö och Bräcke.
Rödöns pastorat: Rödön, Ås, Aspås och Näskott.
Sunne pastorat: Sunne, Frösön, Norderön, Hallen och Marby.
Svegs pastorat: Sveg, Lillhärdal, Överhogdal och Älvros.
Undersåkers pastorat: Undersåker, Mörsil, Åre och Kall.

*

Jag nämnde, att från tiden före 1686 endast en kyrkobok finnes bevarad. Det är en liten volym, som nu ingår i Offerdals kyrkoarkiv med signum C:1 och som på titelbladet har anteckningen: »En bok uti vilken äro antecknade de trolovade, barndop och gravsättelser item kyrkotjänster jag på mitt ämbetes vägnar hava förrättat uti Herdal och Offerdal från anno 1636 den 7 september».

Boken är förd av Olof Bertilsson (Bartholini), som 1636—1642 var kapellan i Sveg och sedermera (1642—1669) kyrkoherde i Offerdal. Herr Olof antecknade i denna bok de kyrkliga förrättningar han utfört först i Sveg och sedan i Offerdal. Boken har således icke stannat i Sveg, när Olof Bertilsson flyttade därifrån, utan denne har tagit den med sig till sin nya tjänsteort, Offerdal. Anteckningarna äro också på sätt och vis av mera privat än offentlig karaktär och boken innehåller icke blott »register på de folk, som jag trolovat», »register på de barn, som jag haver döpt», »anteckningar på de personer, som jag haver lyst för till äktenskap», »anteckningar på de brudfolk, jag haver sammanvigt», »anteckningar om de lik, jag haver gravfäst» utan även »Catalogus Communicantium» med uppgifter på antalet nattvardsgäster för varje söndag samt notiser om var han hållit gudstjänst inom pastoratet.

Anteckningarna om trolovningar äro i vissa avseenden märkliga. De äro ofta undertecknade med bomärken, vilka dock säkerligen i de flesta fall äro tecknade av herr Olof själv och icke av de trolovade och vittnena. Anteckningar om trolovningar äro sällsynta i Sverige, medan de förekomma mycket ofta i de danska kyrkoböckerna.¹

¹ Se S. Nygård, Danmarks kirkebøger (Köpenhamn 1933), s. IV.

Trots att anteckningarna i denna bok väl gjorts mera för prästens privata räkning än för kyrkans eller statens, kan denna bok anses som den äldsta kyrkoboken från våra landskap.

Då boken följde Olof Bertilsson från Sveg till Offerdal, undgick den förstörelse vid den eldsvåda, som härjade Svegs prästgård år 1870, då så gott som hela det viktiga kyrkoarkivet i Sveg gick förlorat. Detta är förklaringen till att för Svegs pastorat födelsebok finnes för åren 1636—1642 men sedan icke förrän 1870.

Olof Bertilssons kyrkobok började föras, medan Jämtland och Härjedalen tillhörde det danska riket. Herr Olof hade också fått sin prästerliga utbildning i Köpenhamn.¹ Den danska kyrkobokföringen är i stort sett äldre än den svenska: den äldsta kungliga förordningen om kyrkoböckers förande är från år 1646, men redan tidigare hade i många församlingar dels efter anmodan av biskoparna dels av enskilda prästers intresse längder på födda, trolovade, vigde och döda börjat föras. Till antalet sådana böcker från Danmark och Norge före 1646 hör även den bok, som nu behandlas. Från Norge äro endast 4 kyrkoböcker äldre än 1646 kända²; till dem kommer således såsom en femte denna bok från Sveg och Offerdal.

Konung Kristian IV:s förordning 1646 om kyrkoböckers förande berörde icke Jämtland och Härjedalen, som ju året förut införlivats med det svenska väldet. För Sverige funnos vid den tiden inga allmänna bestämmelser om kyrkoböcker, och det är således icke förvånande, att vi i de båda landskapen icke finna någon bok, som börjat föras under perioden 1645—1686. Här har icke någon praxis för dylika böckers förande utvecklats under denna tid. När 1686 års kyrkolag stadgade om ministerialböcker och husförhörslängder m. m., innebar detta för Jämtland och Härjedalen med all säkerhet, att en verklig nyhet skulle införas, för vilken ingen tradition fanns att bygga på.

Omkring 1690 upplades ministerialböckerna för nästan alla församlingar i Jämtland och Härjedalen.³ Med undantag av böckerna från Ovikens, Offerdals och Brunflo pastorat äro de förda efter i stort sett samma system: de tre olika ministeriallängderna, dopbok, vigselbok och dödbok, fördes i samma volym och i tre kolumner, uppdragna över båda sidorna i uppslaget i boken och en kolumn

¹ Bygdén, III, s. 8.

² De äro från Andebu 1623, Bragerneæs 1634, Trygstad 1645 och Tingvold 1645. — Se O. Olafsen, Kirkebøgerne i den norske Kirke. Norsk Theologisk Tidsskrift, Sjette Bind, 1905, sid. 226 o. ff.

³ De äldsta böckerna för församlingarna i Hede pastorat äro försvunna och någon kunskap om dem har icke kunnat vinnas.

för varje längd. (Se Bild 1.) Denna typ kallar jag för *Revsunds-typen* av orsak, som längre fram skall klargöras. Ett antal katekismi- och kommunionlängder ha också upplagts samtidigt men endast några få äro bevarade till våra dagar. Två olika typer kunna iakttagas bland dem: den ena har på uppslagets båda sidor såväl katekismi- som kommunionlängd; den andra har volymen delad i två uppslag, en för anteckningar om kommunikanterna, antecknade för varje söndag, och en för katekismilängden.

*

En mera i detalj gående undersökning av de äldsta kyrkoböckerna ger vissa intressanta upplysningar. Då kyrkoherden var ansvarig för kyrkobokföringen, kommo böckerna från ett pastorats olika församlingar att uppläggas samtidigt och föras lika. Vid redogörelsen för de äldsta kyrkoböckerna är det därför naturligt att undersöka de olika pastoratens böcker, och för enkelhetens skull taga vi här pastoraten i bokstavsordning.

Bergs pastorat. För Berg, Klövsjö och Rätan upplades ministerialböcker år 1695 av kyrkoherden Magnus Ol. Flodalin, som det året blev kyrkoherde i Berg. Böckerna fördes enligt Revsunds-systemet. För Bergs församling förde kyrkoherde Flodalin även en foliobok för anteckningar om både förhör och nattvardsgång, således katekismi- och kommunionlängd. Huruvida en sådan bok funnits även för annexförsamlingarna är tvivelaktigt. För Klövsjö kyrkokassas medel inköptes 1695 endast en kyrkobok, ministerialboken. Någon förhörsbok har således med säkerhet ej anskaffats då. För Rätan saknas räkenskaper för denna tid, varför vi icke kunna erhålla någon upplysning om antalet där inköpta böcker.

Brunflo pastorat. Från detta finnes endast en volym bevarad nämligen ministerialboken för Brunflo, vari även anteckningar gjorts för annexförsamlingen Marieby. I denna ha tre olika längder i olika delar av volymen förts för dödbok, vigselbok och födelsebok. Säkerligen har den upplagts av kyrkoherde Petrus Lang. De äldsta anteckningarna äro från 1688. När volymen inköpts är ej känt. Räkenskapsboken från Brunflo börjar först 1692 och däri finnes intet kyrkoboksköp bokfört. Det bör således ha skett före detta år, men av de tre längdernas bläck och allmänna karaktär att döma finns det anledning att antaga att notiserna från åren 1688—1691 inskrivits på en och samma gång.

Från Lockne och Näs finnas inga äldre ministerialböcker bevarade men att sådana funnits framgår av visitationsprotokollen

1729 och 1750.¹ Från Lockne finns dock en förhörsbok från 1695 bevarad; i den äro katekismi- och kommunionlängderna förda bredvid varandra i samma uppslag. Det är troligt, att sådana böcker funnits även för pastoratets övriga församlingar.²

Hammerdals pastorat. Från Hammerdal finnas både ministerialbok och förhörsbok bevarade. De äldsta anteckningarna i den förra äro från 1687 och i den senare från 1692. Båda böckerna äro inköpta 1692. Det är kyrkoherde Jonas Salin, som lagt upp dem. Från Ström finnes ministerialboken bevarad. Denna är visserligen defekt i början och det framgår därför icke av boken själv, vilka år den ursprungligen omfattat, men det finns ingen anledning att antaga att den börjat vid annan tipunkt än moderförsamlingens motsvarande bok. Förhörsbok finnes ej bevarad från Ström, men att sådan funnits göres troligt av att år 1692 två kyrkoböcker inköptes, den ena i folio, den andra i kvarto, enligt räkenskapsboken. De båda ministerialböckerna äro upplagda enligt Revsundssystemet; Hammerdals förhörsbok är från början upplagd i två olika längder en för förhören och en för nattvardsgång.

Hede pastorat. Som redan framhållits saknas uppgifter om de äldsta kyrkoböckerna i detta pastorat.

Från *Lits pastorat* finnas bevarade ministerialböcker från Lit, Häggenås och Kyrkås, förda enligt Revsundssystemet med anteckningar från 1693. De äro upplagda av kyrkoherde Elias Oldberg. För Föllinge finnes ingen gammal ministerialbok bevarad men att en sådan funnits framgår av visitationsprotokollet 1732, enligt vilket alla pastoratets församlingar hade ministerialböcker i kvartformat. — Från Föllinge finns en katekismi- och kommunionlängd bevarad. Den är förd enligt det system, som här ovan beskrivits under Bergs pastorat, d. v. s. de båda längderna på ett och samma uppslag. Den inköptes 1692 och började föras 1693. Ha då icke de andra församlingarna i pastoratet också haft förhörsböcker? Säkerligen har så varit fallet. För Lit inköptes 1692 fem kyrkoböcker och för Häggenås en foliobok och 3 kvartböcker. Man kan utan tvivel antaga, att en av dessa böcker var avsedd för katekismi- och kommunionlängd.

För *Offerdals pastorat* anskaffade prosten Abraham Laur. Burman tre stora folioböcker, en för var församling (Offerdal, Alsen,

¹ Det finns en tradition, att en komminister i Lockne använt bladen i de gamla kyrkoböckerna att bekläda väggarna med i prästgården för att därmed något minska drag och kyla.

² 1729 års visitationsprotokoll talar om förhörsböcker för alla församlingarna.

Mattmar), vari icke blott ministeriallängderna fördes utan även en hel del andra anteckningar gjordes i nära överensstämmelse med kyrkolagens föreskrifter. Upplysande för böckernas innehåll äro de rubriker, Burman själv insatt i Offerdalsboken: Register, Kyrkans inventarium, Prästgårdsinventarium, Kyrkans inkomster (anteckning om de olika inkomstitlarna), Avskrift ur en gammal räkenskapsbok om prästgårdens ägor, Födde («Enär jag tillträdde pastoratet, som skedde den 26 maj år 1689 lämnades mig på ett löst papper dessa följande», senare följa anteckningar om födda efter den 26 maj), Brudfolk («För min ankomst voro följande på löst papper således antecknade»), Döde («Annis 1688 och 1689 lämnades mig på ett löst papper, som här med ock bliva antecknade»), Visitationsakter, Sockenstämmor, Om bogårdens fördelning här i Offerdal emellan socknens bofasta män, Bänklängden och Besynnerliga händelser. Mattmar- och Alsen-böckerna hava i stort samma uppställning.

Det förtjänar att påpekas, att Mattmarboken betalades först den 18 maj 1691 och att man således har anledning att antaga att anteckningarna före det året äro införda efter konceptanteckningar. Detta antagande styrkes av att det i början av volymen intagna kyrkoinventariet av Burman dagtecknats den 28 maj 1691, trots att det avser förhållanden vid hans ankomst till församlingen 1689. Om även Alsens bok till sin första del är en renskrift, är icke alldeles säkert. Inventariet är visserligen dagtecknat den 24 juni 1689 — men innehåller en uppgift om ett timglas från år 1691. I moderförsamlingens bok är inventariet dagtecknat den 16 mars 1690. För båda dessa böckers del måste man misstänka, att anteckningarna fram till 1691 och 1690 resp. äro renskrifter. Det allra troligaste är att alla dessa tre böcker iordningstälts för biskopsvisitationen 1691.

Vid konservering i länsarkivets bokbinderi av en skadad husförhörsbok 1749—1766 från Mattmars församling påträffades i de gamla pärmarna några skrivna blad, som visade sig vara rester av en förhörsbok för Offerdal. De äldsta anteckningarna synas vara från år 1690. Prosten Burman har således fört förhörsbok åtminstone för moderförsamlingen. Enligt räkenskapsboken för Mattmar har ingen annan kyrkobok än den ovan nämnda ministerialboken köpts för Mattmar. Det är väl därför troligast, att de båda annexförsamlingarna icke haft förhörböcker från denna tid utan att sådan funnits endast för moderförsamlingen.

Kyrkoherde Hans Olsson Drake upplade för sitt pastorats församlingar, *Oviken*, *Myssjö* och *Hackås*, tre ministerialböcker, en

födelsebok, en vigselbok och en dödbok. Av dessa finnes vigselboken bevarad intakt. Den har på första sidan följande titel: »Annotation på dem som sig gift haver i Ovikens pastorat efter den nya kyrkoordningens ankomst med de observationer som bör aktas och ihågkommas efter dess innehåll Kap. 24, pag 172 § 9 — 1688. Hans Olsson Drake.»

Dödboken (nu Myssjö F:1) finnes bevarad men är defekt i början. De äldsta anteckningarna äro från 1701, men att den börjat med året 1688 framgår dock av protokoll vid visitationen 1750, då »en gammal bok in folio på de döde från 1688 men nu utskriven» uppvisades. Födelseboken slutligen är även defekt i början; att den är samtidig med de båda andra böckerna är dock utom allt tvivel. Den har samma slags papper som dödboken. Emellertid har den delats i två volymer, en omfattande Oviken och Hackås (nu Oviken C:1) samt en för Myssjö (nu Myssjö C:1). Delningen har säkerligen skett 1897, då volymerna bundos om enligt anteckningar i dem. Uppgifter om förhørs- och kommunionböcker saknas.

I *Ragunda pastorat* var, när den nya kyrkolagen skulle genomföras, Salomon Hofverberg kyrkoherde och han började att i bok föra längder över de döpta, vigda och döda, varje längd i sin kolumn enligt Revsundssystemet. Han lade t. o. m. upp en fjärde kolumn, som bär rubriken: »de som flytta in uti eller utur församlingen». Här var således meningen att föra in- och utflyttningslängder men några anteckningar gjordes aldrig i denna kolumn och år 1691 slopades den. I dessa kyrkoböcker antecknades även kyrkans inventarium, kyrkans årliga inkomst och bänkdelningslängden. För annexförsamlingarna Fors, Hällesjö, Håsjö och Stugun finnas dessa böcker i behåll, men Ragunda moderförsamlings arkiv skadades svårt vid eldsvåda 1849, och därifrån finnes ingen kyrkobok från denna tid bevarad. Att en sådan bok med början 1689 funnits, framgår dock av visitationsprotokollet 1786.

De äldsta anteckningarna i dessa böcker äro från år 1689. Ha då böckerna verkligen förts i original från det året? Frågan är icke så lätt att besvara, då räkenskaperna endast i ett fall lämna säker upplysning om när dessa volymer inköpts. För moderförsamlingens del har inköpet säkerligen skett före 1692. Då börjar nämligen dess äldsta bevarade räkenskapsbok och däri finnes icke ministerialboken men väl andra kyrkoböcker upptagna. Håsjö-boken inköptes den 3 april 1692 och säkerligen ha de båda andra annexförsamlingarnas böcker tillkommit samtidigt.

För annexen Stugun och Fors finnas katekismi- och kommunionlängder med början 1692. Anteckningar om kunskaper och natt-

vardsgång äro gjorda på samma uppslag. Fors bok har följande titel: »Liber Catechumenorum i Fors uti vilken är införd socknefolkets förkovring uti katekismilära, ifrån den tid, som nya kyrkoordningen publicerat vart, näml. 1688 samt huru flitigt folket går till Herrens Högvördiga Nattvard, tagandes denna senare anteckning sin begynnelse Anno 1692 den 29 sept. — — —». Säkertligen ha likadana böcker funnits även för pastoratets övriga församlingar. För moderförsamlingen inköptes enligt räkenskapsboken år 1693 en kyrkobok »in folio pro Catechumenis, en in quarto, som är liber actorum, dito en in quarto, som är räkenskapsbok» och för Håsjö inköptes 1692 en katekismibok, en ministerialbok och en räkenskapsbok 1692.

För Revsund, Bodsjö och Sundsjö i *Revsunds pastorat* finnas ministerialböcker bevarade, men för Bräcke saknas sådan. De tre böckerna äro förda enligt Revsundssystemet och upplades av kyrkoherden Carl Is. Alstadius. De bära titeln: » — — — kyrkobok, innehållandes 3 kolumner: 1 eller uti den första kolumnen Brudvigningar, 2 Barndop, 3 de döde allt av år och dato som sin begynnelse tagit av Anno Christi 1688». Bräcke har med säkerhet haft en liknande bok, ty 1690 inköptes en kyrkobok till samma pris som kyrkoboken i Bodsjö, vilken också inköptes 1690. Sundsjö-boken anskaffades också samma år.

Från pastoratet finnes från 1600-talet endast en förhörsbok bevarad. Den är från Bodsjö och började föras 1697, enligt det ovannämnda systemet med både katekismi- och kommunionlängd på de två sidorna i ett uppslag. Även pastoratets övriga församlingar ha haft liknande böcker, men dessa äro nu försvunna.¹

Rödöns, Aspås och Näskotts ministerialböcker med anteckningar från 1688 enligt Revsundssystemet finnas bevarade; den fjärde församlingen i *Rödöns pastorat*, Ås, har haft en sådan men denna har nu förkommit. Enligt räkenskapsboken inköpte Ås församling en kyrkobok 1690. Rödöns och Näskotts böcker däremot synas ej hava inköpts förrän 1691 och Aspås först 1692.

Förhörsböcker hava också funnits, antagligen upplagda 1692 eller 1693 enligt räkenskapsböckerna och visitationsprotokollen 1692 och 1729. Ingen av dessa böcker finnes dock i behåll.

För Sunne, Frösön, Hallen och Norderön i *Sunne pastorat* upplades 1692 kyrkoböcker i folio (med anteckningar från och med

¹ För Bräcke och Sundsjö inköptes enligt deras räkenskapsböcker år 1696 folioböcker, »som skall vara liber Catechumenorum». — Att även moderförsamlingen haft en sådan bok behöver icke betvivlas.

År	Vår	Sommar	Höst	Vinter
1690.	<p>9: 25. Aprilis Feria 7: Paschabon Cypri levades 9 Rin Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart</p>	<p>9: 27. Februarii Klopp 7: Jungbrust 7 Klopp 7: Jungbrust 7 Klopp 7: Jungbrust 7 Klopp 7: Jungbrust 7 Klopp 7: Jungbrust 7 Klopp 7: Jungbrust 7 Klopp 7: Jungbrust 7 Klopp 7: Jungbrust 7</p>	<p>9: 20. September Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart</p>	<p>9: 28. September Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart Abraham fastvart</p>

Bild 1. I tre kolumner — brudvigningar, barndop och de dödas begravning — fördes i regel de äldsta kyrkoböckerna i Jämtland och Härjedalen i överensstämmelse med Matthias Steuchius' ordning för kyrkobokföringen. — Detta uppslag är från Revsunds församlings äldsta kyrkbok.

N.	År	Ålder	Födelseort	Län öfver utan för												Stad	Öfverförings	Öfverförings
				Bödeli förklarings														
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Föran Persson	1713	42		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Kuff Anna Olsd	1711	41		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
P. Paulsson	1681	68		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Andersson hans dotter	1688	66		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Son Per Lönnst	1746	9		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Son Olof Lönnst	1749	6		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
P. J. Andersson	1726	22		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
P. J. Andersson	1729			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
P. J. Andersson	1718	26	inlämnad															
Son: Christian	1718	3																
Dot. M. R. et	1724	4																
P. J. Andersson																		

Bild 2. År 1749 utfärdade domkapitlet i Härnösand bestämmelser om huru husförhörslängderna i stiftets församlingar skulle föras. — Denna sida ur Mörsils förhörsbok är förd enligt dessa bestämmelser. — Se motstående sida.

Domkapitlets bestämmelser 1749 om förhörsboks förande framgår av de första sidorna i Mörsils husförhörslängd:

Catechizations Bok uti Mörsil Församling.

Til antecknande af Folkets talrikhet, ålder, Christendoms kunskap, Flyttning med mera.

Teknens Betydelse.

- N** betyder försumlighet at inställa sig i Catechismi Förhören.
- B** at de glömt det de förr kunnat, och redan äro förmante at förkofra sig, och visa prof deraf hvar gång de vilja gå til Herrens Nattvard.
- Br** at de för brott och ogudachtighet äro förbudne at gå til Nattvarden, så länge de ej visat Prof af bättring.
- a** uti Flyttnings columnerne beteknar, at de haft riktig Präste attest med sig vid ankomsten eller bortflyttningen.
- i** uti samma columner beteknar, at de haft ingen attest vid ankomsten, eller flyttat bort utan attest.

Wid läsningen betyder

- X** Et simpelt kors, at kunna alsintet antingen läsa i boken eller utan til, eller och ingenting deraf förstå.
- ×** kors med tverstrek eller krok på en ända, at kunna ganska litet eller i sämsta och . . . 1:sta grad 1/4
- ×** kors med 2 krokar, at kunna något bättre, men doch illa . . . 2:dra grad 1/2
- ×** kors med 3 krokar, at kunna någorlunda väl men icke aldeles försvarligt eller i . . . 3:die grad 3/4
- ×** kors med fyra krokar, at hafva redigt, väl och försvarligen lärt och kunnat i . . . 4:de grad 4/4
- ×** kors med dubbla Fyr krokar utmärker en besynnerlig stor qvikhed och kunskap.

Til Exempel:

Den som stafvar a, b, c boken kan få märket **X**

Den som läser utan til bönerna eller 10 Guds bud i Lutheri Cateches eller Svebilii förklaring något enda stycke eller och oredigt, får och . . . **X**

Men alt som en sådan förkofrar sig uti innan- eller utan läsning, eller i begrep och förstånd, tilökes krokarna på korsset i behörige columner.

Obs! Dragoner, Handtvärkare och inhyssesfolk upteknas efteråt i boken, hvar och en med sit hus särskilt, efter byarnas ordning och läge i hvilket de vistas.

Brecke kircke
 Hoffen inder Jonkegry. Rådely eller fundly
 Lüttes, Dorgell; Moringen or Pöndt;
 Brecke Deras Indrecht aff Kirckens tiend
 Anno 82 Röd —; 12 bliff jold
 for —; Suler

Anno 83 Röd —; 12
 Summa per indrecht
 Röd —; 12
 Wedgift per propst isind der
 Bygde per Brecke for —; Suler

Lögret or lagde Indrecht med wedgift bliff
 12 Brecke flyhlyg aff for ifromt der
 Suler —;

Röd —; 12
 Alsin kongens gærd udly Jæmtland, Jæmt
 24 Day Martij. 1582. m. d. lxxxiiij.
 Kristian Friis

Bild 3. På konungens gård i Jämtland undertecknade ståthållaren Kristian Friis denna räkenskap över Bräcke kyrkas tiondeinkomst 1582—1583. — Liknande räkenskaper finnas från flera församlingar i Jämtland.

år 1692) av biträdande kyrkoherden Ericus Laur. Staaf.¹ I dessa böcker fördes vigselbok, födelsebok och dödbok enligt Revsunds-systemet men där upptogs också under särskilda rubriker Sockenstämmaprotokoll, Visitationsakter, Bänklängd, Inventarieförteckning, Katekismilängd och Kommunionlängd (i Norderöns bok), Kyrkoräkenskaper (i Norderöns bok) och Fattigräkenskaper. För Marby församling finns dock ingen sådan bok och det är troligt att ingen upplagts för denna lilla anexförsamling, då anteckningar om Marby gjorts i Sunneboken.

För Norderön finnas katekismi- och kommunionlängder, som nämnts, i samma bok som ministerialböckerna. För Hallen och Frösön finnas särskilda böcker för dessa längder, vilka i dessa församlingar liksom i Norderön fördes kronologiskt (med anteckningar för varje söndag om vilka som gått till nattvard), medan katekismilängden på vanligt sätt är topografiskt uppställd (efter byar och gårdar). Säkerligen ha dessa längder förts även för moderförsamlingen, men de finnas nu ej i behåll.

Svegs pastorat. Vid eldsvåda i Svegs prästgård 1870 gingo stora delar av Svegs och Älvros kyrkoarkiv förlorade. Några kyrkoböcker från 1600-talet finnas därför icke bevarade.² Från de båda andra församlingarna i pastoratet, Lillhärdal och Överhogdal, däremot finnas ministerialböcker med anteckningar från år 1691 enligt Revsundssystemet. Lillhärdalsboken inköptes ej förrän 1694, då i räkningsboken upptagits utgift för två kyrkoböcker. När Överhogdals församling förvärvade sin bok är okänt, men å titelsidan har stått: »Överhogdals kyrkobok ifrån Anno 1696», men sista siffran är ändrad till 1. — För Älvros inköptes 1693 två kyrkoböcker, att en av dessa var en ministerialbok står utom allt tvivel. Under sådana förhållanden kan det icke gärna betvivlas att dylika längder förts även i moderförsamlingen.

Svårare är att utröna, om även katekismi- och kommunionbok funnits. För Lillhärdal och Älvros köptes, som sagts, två kyrkoböcker. Man kan givetvis antaga att den ena varit förhörsbok, då den andra utan tvivel är ministerialboken och då räkningsböcker funnos förut och då någon liber actorum icke finnes. Dessa böcker bruka bevaras med stor omsorg. Som pärmfyllnad i en volym från

¹ I Norderöboken finnes följande anteckningar: »Anno Christi 1692 i Maj köptes denna Book i Stockholm af Norderö kyrekias medel till en Annotations book wid Kyrekian wid allehanda förfallande occationer effter kyrekioordningens innehåld aff Er. L. Staaf».

² Från tiden 1636—1642 finnas dock olika anteckningar från Sveg i den redan nämnda volymen Offerdal C: 1.

Lillhärdal har påträffats en kommunionlängd från Sveg för år 1700. Denna är defekt och kan mycket väl ha omfattat några år före år 1700. Man kan således konstatera att vissa goda skäl tala för att även förhörböcker funnits i Svegs pastorat men att full säkerhet på denna punkt ej vunnits.

I *Undersåkers pastorat* finnas fyra ministerialböcker, en för var och en av pastoratets fyra församlingar (Undersåker, Mörsil, Åre och Kall). De äro förda enligt Revsundssystemet med anteckningar från 1688. Dessa böcker funnos dock icke vid 1692 års prostvisitation, och Mörsil-boken inköptes först det året. Böckerna äro upplagda av kyrkoherde Petrus Andreæ Sundius.

För Kall och Mörsil finnas förhörböcker från och med 1695. Dessa innehålla icke kommunionlängder. De båda andra församlingarna ha antagligen även haft liknande böcker.

I länsarkivet förvaras även de äldsta böckerna från *Ytterhogdals församling*, som tillhört ett annat stift, ärkestiftet, än det nuvarande Jämtlands län i övrigt. För fullständighetens skull skola denna församlings första böcker med några ord omnämnas.

Bevarad är en ministerialbok med anteckningar från år 1681. Den är upplagd av kyrkoherden Simon Pauli Luth. Av stilen att döma äro åtminstone de första årens anteckningar skrivna på en gång och således renskrifter av tidigare annotationer. Boken är förd i tre avdelningar för varje år: födde, copulerade (gifta) och döde. — Det är ovisst om förhörbok funnits från 1600-talets sista decennium.

*

Den detaljundersökning av de äldsta kyrkoböckerna, som här gjorts, ger en del intressanta resultat. För det första bör observeras att 1686 års kyrkolag publicerades i Jämtland först 1688. Detta framgår av den ovan citerade anteckningen i Fors församlings kommunionlängd och även av titeln i vigselboken för Ovikens pastorat, ävenledes här ovan citerad. Det är således först detta år som man kan vänta, att kyrkoboksanteckningarna skola börja, och notiserna före detta år äro också mycket få. — Ett annat förhållande, som är värt att observera, är att i ett flertal fall de äldsta notiserna i ministerialböckerna äro äldre än böckerna i vilka de nu stå att läsa. Då uppgifterna om böckernas inköp i regel äro hämtade ur kyrkoräkenskaperna, kan man visserligen tänka sig att böckerna betalats först flera år efter att de levererats till prästerna från försäljarna. En sådan förklaring är dock i och för sig icke trolig. De jämtländska kyrkorna voro vid den tid det är fråga om

icke så fattiga att de saknade kontanta medel att omedelbart betala de inköpta böckerna. Detta framgår av räkenskapsböckerna. Så lång kredit som 3 à 4 år var nog icke heller vanlig under slutet av 1600-talet. En annan förklaring, som ligger mycket närmare till hands och som får stöd av källorna, finns dock: anteckningarna ha gjorts på lösa papper och först senare inskrivits i bok. Detta antagande bestyrkes av den notis, som prosten Burman gjort i början av födelseboken i Offerdal: »—— lämnades mig på ett löst papper dessa följande». Anteckningar på lösa papper ha således förekommit. Ett annat bevis för vår teori finns i protokollet vid prostvisitationen i Undersåker 1692, som jag även senare skall omnämna. Där heter det: »Inga kyrkoböcker voro ännu gjorda —— (Prästen) lovar likväl förskaffa dem till nästa visitation och inskriva det som inskrivas bör, *utur lösa papperen*». Så har även skett; i Undersåkersböckerna äro anteckningarna från 1688—1692 inskrivna. Här är således ett fall, där man verkligen kan styrka, att de äldsta anteckningarna äro avskrifter och det är därför troligt att så är fallet även i många andra fall, där böckerna betalats senare än de första anteckningarnas data. Man måste då säga att dessa anteckningars källvärde blir ett annat än om de varit original-anteckningar. För det första bör man räkna med ett eller annat skrivfel vid renskrivningen, och för det andra har man svårt att befria sig från den misstanken att anteckningar på lösa papper gjordes med mindre omsorg och fullständighet än senare, när längderna fördes i särskilda därför anskaffade böcker.¹ Det kan därför vara skäl att vid forskning i detta det äldsta kyrkobokföringsmaterialet erinra sig, att detta kan i högre grad än böckerna från senare år vara behäftat med svagheter, som kunna kallas felaktigheter och ofullständighet. De anteckningar, som av detta skäl böra begagnas med viss försiktighet, äro så långt det varit möjligt bestämda genom den föregående utredningen om de äldsta böckernas tillkomst.

En orsak till att böcker ej genast anskaffades ligger säkerligen däri att det jämtländska prästerskapet stod så pass främmande för kyrkobokföringen som den verkligen gjorde. Vi ha ju redan konstaterat att någon tradition icke funnits här uppe på detta område. En annan orsak var antagligen den ekonomiska sidan av saken. Detta belyses också av protokoll vid superintendenten Matthias Steuchius' visitation i Rödön 1691. Där heter det: »Efter många

¹ Att även senare åtskilliga brister i dessa böckers förande kan påvisas, skall dock icke förnekas.

böcker-skola efter kyrkoordningen upprättas begäres hjälp. Res. Till de böcker som skola vara stadige vid kyrkan, består att taga av kyrkans medel; men lösa papper må prästen väl hålla.» Denna resolution visar, att frågan om vem som skulle betala de nya kyrkoböckerna varit uppe och att biskopen gjorde prästen så att säga ekonomiskt intresserad av att riktiga böcker anskaffades. Skedde icke så, bleve ju prästen tvungen att betala de lösa papper, som då måste nyttjas.

Som redan nämnts, användes i de flesta ministerialböckerna ett särskilt system, som ej är så vanligt i det övriga Sverige; jag har kallat detta system för Revsundssystemet. Det förekommer i Bergs, Hammerdals, Lits, Ragunda, Revsunds, Rödöns, Sunne, Svegs och Undersåkers pastorat. Endast Brunflo, Offerdals och Ovikens böcker visa ett annat slag av bokföring. För församlingarna i Ovikens pastorat upplades tre olika böcker, en dopbok, en vigselbok och en dödbok. I Offerdals och Brunflo delades kyrkoboken redan från början i olika upplägg så att födelseanteckningarna gjordes på sid. 1 och följande, och vigselanteckningarna från t. ex. sid. 100 o. s. v. Denna senare anordning kan anses vara den vanligaste åtminstone i mellansverige, medan Revsundstypen där mera sällan förekommer.

Då denna senare uppträder så allmänt här, har man anledning att misstänka att bestämmelser för de jämtländska och härjedalska församlingarna utfärdats av prostarna eller superintendenten i Härnösand. Det är dock ingen prost, som varit den drivande i denna fråga. När Fale Burman antecknade, att prosten Burman i Offerdal »anstaltade om de första kyrkoböckernas inrättande i sitt prosteri»,¹ är detta icke alldeles riktigt. Prosten Burman har visserligen upplagt de första böckerna för sitt pastorat men för böckerna i de övriga församlingarna i prosteriet har han säkerligen ej betytt så mycket. Man bör lägga märke till att prosten Burman var en av de få prästmän, som anordnade sina kyrkoböcker på ett sätt, som var avvikande från det allmänt förekommande Revsundssystemet.

Det är däremot superintendenten Matthias Steuchius, som utfärdat bestämmelser om tillämpningen av kyrkolagens stadganden om kyrkoböckers förande och infört det nyssnämnda systemet för ministerialböckernas anordning. Detta skedde vid visitationen i *Revsund* sommaren 1690. Stadgan spreds därifrån till övriga pastorat i landskapen och benämnes i samtida källor: superintendentens stadga i Revsund el. dyl. Det är därför jag här använt beteckningen Revsundssystemet.

¹ Fale Burmans anteckningar om Jämtland i urval, sid. 112.

Protokollet från denna visitation i Revsund finnes icke i behåll men att den skett 1690 är uppenbart därför att Steuchius företog visitationsresor här 1690¹ och 1691 och det senare året visiterade han annexförsamlingarna i Revsunds pastorat men icke moderförsamlingen, då denna besökts tidigare.² Originalanteckningarna om dessa bestämmelser finnas icke i behåll och vi kunna därför icke få någon kännedom om de överläggningar som eventuellt skett före dessa stadgandens utformning eller orsakerna till att just typen med de tre kolumnerna valdes. Själva bestämmelserna finnas dock intagna i prostvisitationsakterna 1692 i Undersåker,³ där det heter:

»Inga kyrkoböcker (undantagandes räkenskapsböckerna) voro ännu gjorda, vilka böra vara till talet 5 efter Höger. Hr Biskopens förordning i Revsund sub vis. classica och här under specificeras skola ...

Höger. Hr Biskopens förordning om böckerna är denna:

1. En bör vara liber catechumenorum, som innehåller på den ena kolumnen by och personernas namn, på den andra, som bör vara till talet sju efter vart och ett catechismistyecke, vad var och en kan. Vid vars och ens persons eller husfolks namn lämnas spatium, att om någon förändring sker, man kan den annotera. När året är om, kan man skriva dag och datum på vad var och en sedan har gjort till förbättring eller förvärring. Vill man ock ånyo hålla bok över de olärde kan ock låta göra sig, att man vart år har särskilt för sig.
2. Bör vara en liber actorum, vad slutit varder av antingen consistorio eller preposito eller pastore och församlingen, uti vilken inventarier, kyrkornas och prästgårdarnas, kunna införas.
3. En räkenskapsbok på inkomst och utgift.
4. På döpta, brudfolk och döda, så att man delar bladet i 3 kolumner och gör kolumnen till vardera delen, annoterandes därutinnan som kortast vad annoteras bör.
5. En bok eller anteckning bör vara för alla kommunikanter, som böra angiva sig efter ordinantian dagen förut, och om man om deras profecter tvivlar, man må kunna dem informera.»

Som synes är detta ett stadgande om huru i praktiken kyrkolagens bestämmelser om kyrkoböckers förande skulle efterlevas. Antalet böcker bestämdes till fem: förhörsbok, kommunionbok, ministerialbok, protokollsbok och räkenskapsbok.

Det har redan konstaterats, att ministerialböckerna i stor ut-

¹ Bygdén, I, s. 9.

² Enligt anteckning i Revsunds Liber actorum.

³ Bestämmelserna finnas även i protokollet vid prostvisitationen i Aspås 1692.

sträckning förts efter dessa i Revsund träffade bestämmelser. Mindre ofta torde dock både förhörsbok och kommunionbok anskaffats; i stället ha de båda längderna förts i samma bok. Antingen ha däri två längder förts, en topografiskt upplagd förhörslängd och en kronologiskt förd kommunionlängd eller också ha anteckningar om nattvardsgång förts i särskilda kolumner i den topografiskt anordnade förhörsboken. Som i början av denna framställning påpekats, föreskrev icke kyrkolagen någon verklig kommunionlängds förande och häri ha vi nog förklaringen till att superintendentens stadgande icke så strikt följts på denna punkt.

Till de båda återstående böckerna, räkenskaps- och protokolls-böckerna, få vi anledning att återkomma.

Det är vid visitationerna 1690 och 1691, som Matthias Steuchius anbefallde prästerna i Jämtland och Härjedalen att anskaffa kyrkoböcker och just åren närmast efter dessa visitationer, 1691 och 1692, ha de flesta av de äldsta kyrkoböckerna inköpts. I en och annan församling skedde det visserligen senare men detta berodde säkerligen på särskilda förhållanden såsom tillfälligt förordnade eller gamla präster.

Åran av att kyrkobokföringen infördes i Jämtland och Härjedalen vid samma tidpunkt och i stort sett efter samma system tillkommer således superintendenten Matthias Steuchius.¹

*

Här har ett försök gjorts att visa huru den äldsta kyrkobokföringen i Jämtland och Härjedalen kommit till. Några ord skola och sägas om ett par mera betydelsefulla förändringar i denna, som vidtogos under 1700-talet och början av 1800-talet.

Revsundssystemet för ministerialböckerna var i ett avseende mindre praktiskt. Anteckningarna om födelser togo mycket större utrymme än de båda andra längderna. Ett års vigsel- och dödan-teckningar kunde därför komma att taga en sida i anspråk, medan födelselängden krävde tre eller fyra. En stor del av det dyrbara papperet blev därför outnyttjad. (Jfr Bild 1.) Man övergick då till det system, som redan från början användes i Offerdal och

¹ Det bör i detta sammanhang påpekas, att för övriga delar av Härnösands stift (d. v. s. hela Norrland utom Gästrikland och Hälsingland) en enhetligt genomförd kyrkobokföring enligt Revsundssystemet icke kan påvisas. Man måste dock observera, att endast från ett mycket ringa antal församlingar i dessa stiftsdelar kyrkoböcker för tiden före 1721 finnas i behåll, säkerligen beroende på att många kyrkoarkiv blivit brända vid ryssarnas härjningar 1721. — För hjälp med genomgång av detta kyrkoarkivmaterial tackar jag amanuensen Erik Dahlgren, Härnösand.

Brunflo: de tre längderna fördes oberoende av varandra på olika ställen i volymen. Först mycket sent började särskilda böcker för var och en av dessa längder att anskaffas.

Det är påfallande, att förhörlängderna i mycket större omfattning förkommit än ministerialböckerna. En orsak härtill är säkerligen att söka i katekismilängdernas ändamål. Kyrkolagen föreskrev, att dessa längder skulle iordningställas till visitationerna och avsikten med dem var framför allt att de skulle tjäna till ledning vid det förhör av församlingsbornas kunskaper, som biskopen eller prosten höll vid visitationens början. Förhörlängden fick därigenom ett mera momentant värde och kunde efter visitationen läggas åt sidan.¹ Katekismiboken kom i många fall icke ått föras årligen och regelbundet. En viss opposition mot dessa böcker gjorde sig också märkbar från prästernas sida. Superintendenten Steuchius' föreskrift innebar visserligen, att denna bok som andra kyrkoböcker skulle föras ständigt men hans försök att utbygga kyrkobokföringen med en alltid aktuell längd över prästens åhörare kan icke sägas ha lyckats. Som vi sett ha prästerna visserligen upprättat dessa längder för många församlingar under 1690-talet men i de flesta fall ha de icke fört dem senare. De ha endast upprättat sådana förteckningar med notiser om vars och ens kunskaper till visitationerna.

Ett annat mycket betydelsefullt förhållande bör här observeras: förhörsboken upptog i regel endast de församlingsbor, vilkas kunskaper prövades, d. v. s. barn, som icke konfirmerats, upptogos icke. Ej heller återfinnas däri ståndspersoner, som ej bevistade husförhören. Soldater, med vilka ofta särskilda förhör höllos, upptagas ibland icke alls, ibland i en speciell längd, vanligen i slutet av förhörsboken. Denna var således icke avsedd att vara en fullständig längd på alla församlingsbor och den var det i regel icke heller. I mitten av 1700-talet förändrades emellertid denna bok avsevärt. Genom k. brev den 10 november 1749 inrättades det s. k. tabellverket, varigenom en för den tiden storartad befolkningsstatistik infördes i Sverige. Prästerna skulle årligen ifylla vissa tabellformulär rörande församlingarnas folkmängd och förändringar i denna m. m. Uppgifterna härför skulle prästen få ur förhörsboken och denna måste därför omändras så, att den verkligen kunde ge de äskade upplysningarna. Förhörsboken blev en längd på församlingens alla innevånare och däri infördes i betydligt större ut-

¹ Detta belyses av den omständigheten att dessa böcker i några fall använts till pärmfyllnad för andra böcker.

sträckning än tidigare anteckningar om flyttningar, dödsfall, giftermål m. m.

Något formulär för dessa böcker fastställdes dock icke av Kungl. Maj:t utan det ankom på biskopen och konsistoriet att tillse att dessa böcker anordnades på lämpligt sätt. Härnösands domkapitel utfärdade redan den 4 oktober 1749¹ bestämmelser om husförhørsböckernas förande och bifogade formulär, som skulle användas. (Se Bild 2.)

Detta formulär har kommit till flitig användning under 1750- och 1760-talen,² men efter 1776 användes i ett flertal församlingar blanketter, som tryckts i Gefle och som i mycket påminde om Härnösands domkapitels formulär.³ Dessa båda under 1700-talets senare hälft använda formulär upptogo icke anteckningar om nattvardsgång. Från 1800-talets början däremot nyttjades en ny blankett (provarket upptar namnet Bladåker), som på högra sidan av uppslaget hade kolumner för anteckningar om nattvardsgång.⁴ År 1844 trycktes i Härnösand en blankett, som en tid nyttjades.⁵ Vid sidan av dessa formulär, som användes i många församlingar, förekomma andra, som prästerna själva gjorde upp.

Kommunionlängder förekomma mera sporadiskt och efter 1800-talets ingång hava de säkerligen förts ganska sällan, då som nämndes notiser om nattvardsgång infördes i förhörsböckerna. Så hade i vissa fall skett redan tidigare.

1686 års kyrkolag föreskrev även förändret av in- och utflyttningslängder. Som vi sett upptog Matthias Steuchius' ordning icke dessa längder och det dröjde ända fram till 1800-talets slut, innan dessa fördes i någon större omfattning. Anteckningar om flyttningar skulle dock ske i förhörsboken och därmed har man låtit sig nöja.

I samband med omorganisation av tabellverket 1860 infördes nya formulär för kyrkoböckerna, vilka för Härnösands stift fastställdes av domkapitlet genom dess cirkulär nr 101 (19/10 1860). Därvid infördes även in- och utflyttningslängder och efter 1860 ha dessa längder så småningom mera regelbundet förts. — För hela riket

¹ Domkapitlets skrivelse finnes i Lits kyrkoarkiv vol. I: 1.

² Det finns i Alsen A I: 1, Aspås A I: 2, Bodsjö A I: 2, Mörsil A I: 1, Offerdal A I: 4 och Oviken A I: 3 m. fl.

³ Finnes i Berg A I: 3, Hackås A I: 1, Sunne A I: 2, Offerdal A I: 5 m. fl.

⁴ Förekommer i Alanäs A I: 1, Brunflo A I: 3, Föllinge A I: 4, Mörsil A I: 3 m. fl.

⁵ Finnes i Hede A I: 5. Till Mörsil A I: 2 har en blankett använts, som 1773 fastställdes för Västerås stift.

avsedda formulär till kyrkoböcker fastställdes först 1894 genom kungliga förordningen den 6 augusti det året.

*

Ovan har nämnts, att efter tabellverkets införande 1749 prästerna skulle för varje år (eller vart tredje eller femte, olika för olika blanketter) ifylla särskilda tabeller rörande folkmängden. Dessa tabeller översändes till prostarna, som efter dem utarbetade liknande uppgifter för kontraktet, varefter de återsändes till församlingarna. Dessa tabeller ingå därför nu i kyrkoarkiven och äro primäruppgifterna till vår äldsta organiserade befolkningsstatistik. Som redan omtalats ombildades tabellverket år 1860 och tabellerna fördes där-
 efter ej. Dessa skola således finnas för tiden 1749—1859. Fr. o. m. 1860 insändas i stället till statistiska centralbyrån de s. k. nominativa utdragen, d. v. s. utdrag av vissa delar av kyrkobokföringen. Genom dem är det möjligt att i viss utsträckning rekonstruera kyrkoböcker efter 1860, som gått förlorade.

*

Till ett kyrkoarkiv höra också helt naturligt alla de skrivelser, som kommit till pastor. Dessa finnas nu från äldre tider mycket oregelbundet bevarade. Offerdals kyrkoarkiv har dock en mycket värdefull skrivelseserie, som dock delvis tillkommit på så sätt, att kyrkoherden i Offerdal, som ofta var prost, sammanbundit de skrivelser, som kommit till honom i egenskap av prost och som alltså egentligen höra till prostarkivet, med de skrivelser, som han fått såsom kyrkoherde. I övriga kyrkoarkivs skrivelseserier återfinnas i regel endast domkapitlens och prostarnas cirkulärskrivelser i original eller avskrift.¹

Även andra lösa handlingar ingå i ett kyrkoarkiv. En närmare redogörelse för dessa ligger utanför ramen för denna inledning och här skall blott några påpekanden göras. Vallängder och andra handlingar vid prästval stanna ibland i kyrkoarkivet; inventarie- och arkivförteckningar äro betydelsefulla källor till kyrkoinventariernas historia, och visitationshandlingar belysa ofta den kyrkliga verksamhetens likaväl som kyrkobyggnadens historia. Syneprotokoll och andra handlingar rörande kyrka, prästgård och annan ecklesiastik egendom äro handlingar, som än i dag kunna ha rättslig betydelse

¹ Dessa utskrevos i regel i endast ett exemplar, vilket »cirkulerade» mellan prästerna (den s. k. kursen). Brevens avskrevos helt eller delvis i en s. k. kursbok.

och äro ovärderliga källor till kyrkans historia. Ibland hamna i kyrkoarkiven även enskilda handlingar, prästers privata anteckningar och predikningar liksom olika organisationers arkivalier, och dessa ge ofta en skarp belysning av olika personer eller förhållanden.

Två mycket betydelsefulla serier ha ännu ej berörts, nämligen sockenstämmoprotokollen och räkenskaperna. Någon uttömmande redogörelse skall här icke lämnas för dessa; endast två mera intressanta problem skola i korthet belysas: de äldsta kyrkoräkenskapernas tillkomst och sockenstämmans ålder och första utveckling.

Som bekant tillhörde Jämtland Uppsala ärkestift ända till år 1570, då det genom freden i Stettin fördes till Trondheims stift. Under 1570- och 1580-talen vidtogos flere åtgärder för att fast sammanknyta den jämtländska provinsen med den dansk-norska kyrkan. Bland dessa åtgärder kunna nämnas inrättandet av en skola vid Västerhus på Frösön 1578¹ och om förbud mot att besätta prästerliga tjänster med andra än danska undersåtar 1585.² En reglering av den ecklesiastika indelningen vidtoges genom den s. k. Trondheimska reformatsen 1587.³

Den 19 maj 1583 förlänades Kristian Friis med Trondheims, Jämtlands och Härjedalens län, som Jakob Hvitfeldt tidigare innehaft.⁴ Friis bragte redan året därpå till efterlevnad en bestämmelse, som antagligen tidigare icke iakttagits i Jämtland och Härjedalen, nämligen om stiftsskrivare.

År 1574 utfärdades en instruktion⁵ för ståthållaren i Norge Paul Hvitfeldt och i denna föreskrevs bland mycket annat, att tre stiftsskrivare skulle finnas i Norge, vilka på kyrkans vägnar skulle hava överinseendet över tiondeuppbörden och kyrkornas ekonomiska förvaltning överhuvud. Stiftsskrivarna skulle varje år lämna ståthållaren räkenskap på kyrkornas vägnar och de skulle dessutom kontrollera uppbörden av kronans del av tionden samt slutligen skulle de upprätta en jordebok över allt kyrkogods i Norge.

Det är icke troligt, att någon stiftsskrivare funnits i Jämtland förrän efter 1584, då Kristian Friis införde en kontroll av kyrkornas tiondeinkomster. Säkerligen skedde detta för att inskränka det jämtländska prästerskapets frihet gentemot den dansk-norska kronan.

I mars månad 1584 upplade Friis nämligen personligen räkenskaperna

¹ G. Hasselberg, Frösö trivialskola (1935), sid. 3 o. f. Norske Rigsregistrarer, II, s. 289.

² Norske Rigsregistrarer, II, s. 637 o. f.

³ Reformatsen finnes i avskrift i Offerdals kyrkoarkiv.

⁴ Norske Rigsregistrarer, II, s. 526.

⁵ a. a., s. 93.

skapsböcker för Jämtlands församlingar, vari dels en anteckning om kyrkans egendom gjordes och dels tiondeuppbörden för åren 1582 och 1583 bokfördes.¹ (Se Bild 3!) Varje församling hade en sådan bok, som säkerligen varit inhäftad i ett medeltida pergament.² I denna bok infördes sedan under hela den norska tiden av stiftsskrivare räkenskaperna för tiondeinkomsten och kyrkans utgifter. Detta skedde i regel vart tredje år.

Själva tiondeuppbörden och förvaltningen av denna omhändertogs av kyrkovårdar. Stiftsskrivaren var det organ, genom vilket kronan kontrollerade dessas förvaltning av kyrkans inkomster. Församlingens pastor synes icke ha tagit någon nämnvärd del i den ekonomiska skötseln.

Från Härjedalen finnes endast en räkenskapsbok från denna tid bevarad. Den är från Lillhärdal men är icke upplagd av Kristian Friis själv utan av Hans Lauritssen, som antagligen var stiftsskrivare. Lillhärdals räkenskapsbok visar dock sådana likheter med de bevarade jämtländska böckerna, att det ej kan råda något tvivel om att den börjat föras efter en befallning av ståthållaren Friis.

Under tiden fram till 1645 funnos följande stiftsskrivare i Jämtland: Erik Mogenssen (1588—1589), Söffren Söffrensens (1590—1594), Christoffer Christenssen (1598—1604), Peder Grumb (1606—1611), Jens Michelssen (1613—1634), Hans Ankerssen (1637—1638), Christen Bastianssen (1641—1643) och Hans Effuerdssen (1645).

I Härjedalen fanns så vitt man kan döma av räkenskapsboken från Lillhärdal den redan nämnde Hans Lauritssen, som under tecknat räkenskaperna 1584—1594 och 1605, men för övriga tider ha stiftsskrivarne i Jämtland haft hand om vården även av härjedalskyrkornas ekonomi.

Säkerligen ha räkenskaperna förts i två exemplar, ett som förvarades i kyrkkistan och ett som sändes till ståthållaren. Möjligen har detta senare omfattat alla församlingarna i de båda landskapen. Av stiftsskrivaren Jens Michelssens hand finnes en räkenskapsbok för tiden 1628—1631, som omfattar hela de båda landskapen.³

¹ Friis hade särskild anledning att kontrollera tionden, då en del av hans inkomster från länet just var tionden.

² I länsarkivet finnas sådana böcker från Bräcke, Klövsjö, Lillhärdal, Mattmar, Norderön och Ås. Även andra sådana böcker finnas t. ex. i Aspås och Offerdal. I Jämtlands landstingsprotokoll 17/s 1624 och år 1640 omnämnas en kyrkobok från Överhogdal och en från Hamnerdal (Jämtlands domböcker och landstingsprotokoll, III, sid. 19 och 48). I båda fallen avses säkerligen just en dylik räkenskapsbok. — Jag tackar landsarkivarien Sten Engström, Vadstena, för hans vänlighet att fästa min uppmärksamhet på dessa notiser i landstingsprotokollen.

³ Tillhör Jämtlands Bibliotek. Se om denna bok: S. J. Kardell, Om

När dessa 1645 förenas med Sverige skedde till en början ingen förändring med kyrkoförvaltningen. En stiftsskrivare fanns fortfarande. Han kallades ibland även syssloman över kyrkorna i Jämtland och Härjedalen eller oconomus templorum. Åtminstone till 1678 funnos dessa tjänstemän. Vi känna följande: Joen Berg (1645—1648), Lars Nilsson (1649—1658), Hans Olofsson Drake (1662—1667), som samtidigt var skolmästare vid skolan i Oviken och som sedan blev kyrkoherde i Oviken, samt Elias Oldberg (1669—1678), som likaledes var skolmästare vid Ovikens skola; sedermera blev han kyrkoherde och prost i Lit.

En sådan förvaltning av kyrkornas inkomster skiljer sig från förhållandena i Sverige, där sockenstämman omhänderhade vården av kyrkans ekonomi. Visserligen funnos här kyrkovärdar, vilka skötte uppbörderna och verkställde utbetalningar, men räkenskapsföringen sköttes av en av kronan tillsatt tjänsteman. Det är icke heller utslutet, att stiftsskrivaren beslutat om de influtna medlens användning t. ex. till kyrkoreparationer, då han av allt att döma även haft översyn över kyrkobyggnaderna. Något större utrymme för en sockenstämma gavs säkerligen icke.¹

Efter 1678 har prosten övertagit stiftsskrivarens uppgifter. Prosten förde räkenskaperna och granskade kyrkovärdarnas upp- börd och förvaltning. Under början av 1700-talet kom pastor att mera aktivt delta i vården av kyrkans ekonomi. Han underskrev räkenskaperna vid sidan av kyrkovärdarna. Samtidigt började räkenskaperna uppläsa och godkännas av församlingen vid prostvisitationen (prostvisitationen) och i mitten av århundradet — i vissa församlingar ännu senare — uppträder sockenstämman, som granskande organ, som godkänner räkenskaperna årligen.²

Som vi sett föreskrev Matthias Steuchius, att räkenskapsbok för inkomst och utgift skulle finnas vid kyrkan. I en del församlingar ha också nya böcker anskaffats i början av 1690-talet, men den ekonomiska förvaltningen omhänderhades även i dessa församlingar av prostens vid vars sida först senare pastor kom att stå.

Jämtlands och Härjedalens kyrkors räkenskaper åren 1628—1631 i Jämtlands läns fornminnesförenings tidskrift, I, sid. 116 ff. Den är antagligen koncept till den räkenskap, som inlämnades till ståthållaren.

¹ Den kyrkliga förvaltningen i Jämtland och Härjedalen påminner i viss mån om förhållandena i de skånska provinserna, där en stiftslänsman hade liknande uppgifter som stiftsskrivaren. Om förvaltningen i Skåne se Hedar, *Ecklesiastika räkenskaper i kammararkivet*. Meddelanden från Svenska Riksarkivet. Ny Följd I: 63—65.

² Enl. anteckningar i räkenskapsböckerna upplästes och godkändes räkenskaper i sockenstämma första gången i Föllinge 1742, i Brunflo 1754, i Hede 1757 och i Berg 1775.

Den svenska sockenstämman har medeltida ursprung.¹ För Jämtland finnes ärkebiskop Jöns Håkanssons stadga av år 1425, vilken bekräftades av ärkebiskop Nils Ragvaldsson år 1440.² Däri bestämdes, att vid påsktiden skulle pastor och kyrkovärdarna avlägga räkenskap för kyrkans inkomster och utgifter inför alla sockenmännen. Sockenstämmans förnämsta uppgift var också kontroll över kyrkans ekonomiska förvaltning. Kyrkovärdarna ha även antagligen valts av sockenstämman vid detta tillfälle.

Efter reformationen, genom vilken kyrkans inkomster avsevärt begränsades, blev sockenstämmans betydelse mindre, och från Jämtland och Härjedalen finnas mycket få spår av att sockenmännen sammanträtt. Som vi sett ordnades från den danska kronans sida en statlig kontroll av kyrkornas egendomsförvaltning under slutet av 1580-talet. Den då skapade organisationen fanns kvar ända till 1678 och även efter denna tid finnas få bevis för en sockensjälvstyrelse i Jämtland och Härjedalen.

I det gamla Sverige växte sig däremot sockenstämman stark under 1600-talet ur den mera tynande tillvaro den fört efter reformationen. Helt hade dock denna institution icke varit död och den byggde sedan vidare på sin tradition. Så kunde icke ske i våra landskap. Någon tradition fanns här helt enkelt icke att bygga på, möjligen har också det jämtländska landstinget, som ju var ett organ för den lokala självstyrelsen, verkat hämmande för sockenstämmans återinförande. Försök, som gjordes att återuppliva sockenstämman här under slutet av 1600-talet, misslyckades. Från några församlingar finnas nämligen sockenstämmoprotokoll från 1690-talet och de första åren av 1700-talet³ men sedan saknas så gott som fullständigt sådana protokoll ända fram till mitten av 1700-talet.

Vi ha sett huru prostarna i viss mån omhänderhade kyrkornas ekonomiska förvaltning i prostriet under slutet av 1600- och början av 1700-talet. Vid prostvisitationen, prosttinget, brukade även senare räkenskaperna uppläsas och godkännas av församlingen. Vid dessa ting, som ibland under 1730-talet till och med kallades sockenstämmor, valdes sexmän och fattades beslut om kyrkoreparationer m. m. Vid dessa sammankomster var prosten ordförande.

¹ Rörande sockenstämman se Gullstrand, Bidrag till den svenska sockensjälvstyrelsens historia under 1600-talet, Sthlm 1923, och Johansson, Svensk Sockensjälvstyrelse 1686—1862, Lund 1937.

² Gummerus, Synodalstatuter och andra kyrkorättsliga aktstycken från den svenska medeltiden, Uppsala 1902.

³ Från Sunne och Offerdals pastorat.

Här finna vi således en början till lokal sockensjälvstyrelse i Jämtland och Härjedalen, som några decennier senare fann sitt uttryck i den vanliga sockenstämman med prästen som ordförande.

De försök, som i slutet av 1600-talet gjordes att hålla sockenstämma, få väl ses mot bakgrunden av kyrkolagens bestämmelser och Steuchius' förordning, som stadgade att även en liber actorum skulle finnas vid kyrkan, i vilken kunde inskrivas vad slutet varder av antingen consistorio eller preposito eller pastore och församlingen. Det bör dock observeras, att kyrkolagen lika litet som Steuchius' förordning gav några detaljerade bestämmelser om sockenstämmans hållande. Sådana gavs först 1817, även om under 1700-talet dels genom prästeståndets privilegier 1723 dels genom olika kungliga resolutioner större stadga och betydelse gavs åt sockenstämman.

Från och med mitten av 1700-talet vidgas också sockenstämmans uppgifter. Den fick då hand om fattigvården och skolväsendet och den togs i olika frågor i anspråk av Kungl. Maj:t, länsstyrelse och konsistorium. Det är först under denna period, som sockenstämman växer fram i Jämtland och Härjedalen och övertog då också, som redan visats, förvaltningen av kyrkans inkomster. Dess utveckling synes då ha skett mycket hastigt.

Redan denna korta framställning¹ av den jämtländska och härjedalska sockenstämmans utveckling i förhållande till stämmans historia i det övriga Sverige² har visat, att sockenstämman i dessa båda landskap uppstår mycket sent. I regel finns sockenstämmo-protokoll först från senare hälften av 1700-talet.

¹ Framställningen har här begränsats för att ej föregripa den utförliga skildring av den jämtländska självstyrelsen och därmed sammanhängande förhållanden, som är att vänta i Jämtlands och Härjedalens historia, som skall utkomma till 1945.

² Det kan förtjäna att påpekas, att även i de skånska landskapen sockenstämman ej haft någon större betydelse förrän i slutet av 1700-talet. Johansson, a. a., sid. 230 o. ff.

ARKIVFÖRTECKNINGAR

I

SAMMANDRAG

Förkortningar.

ang.	angående.
anteckn.	anteckning(ar).
-b.	-bok (t. ex. vigselb. = vigselbok).
D. S.	Diplomatarium Suecanum.
eckl.	ecklesiastik(t).
förteckn.	förteckning(ar).
handl.	handling(ar).
hfl.	husförhörslängd.
K. B.	Konungens Befallningshavande.
-l.	-längd (jfr ovan).
mtl	mantal.
-prot.	-protokoll.
resol.	resolution.
rör.	rörande.
s:n	socken.
stat. tab.	befolkningsstatistiska tabeller.
str.	strödda.
årl.	årlig.

Anvisningar.

Det händer icke sällan att längder eller handlingar, som röra en församling, återfinnas i en annan församlings (t. ex. moderförsamlingens) arkiv. I förteckningssammandragen upptagas sådana arkivalier endast under den församling, som dessa röra, med namnet på den församling, i vars arkiv de ingå, inom parentes. *Ex.* Husförhörslängd för Näskott 1711—1717 finns i Rödöns kyrkoarkiv men upptages endast under Näskott på detta sätt: Hfl. 1711—1717 (Rödön).

Födelseb. avser födelsebok eller dopbok eller födelse- och dopbok.

Vigselb. avser vigselbok eller lysningsbok eller lysnings- och vigselbok.

Dödb. avser dödbok eller begravningsbok eller död- och begravningsbok.

Inventarieförteckn. 1689—1756 betyder, att en längd upplagts 1689 och att i denna tillägg gjorts t. o. m. år 1756. Inventarieförteckn. 1689, 1756 däremot betyder, att en längd finnes från år 1689 och en från 1756.

Då i anmärkningarna till förteckningssammandragen redogöres för förändringar i den ecklesiastika och den administrativa indelningen, betyder, när ej annat säges, »församling» den ecklesiastika indelningen, medan med »socken» uttryckes den administrativa och kommunala indelningen.

ALANÄS.

Ströms kontrakt.

Alanäs kapellag bildades 1808 under Ström, som till 1872 var annex under Hammerdal. Ström med Alanäs bildade detta år eget pastorat med komminister i Alanäs. Den $\frac{1}{5}$ 1922 (enl. k. brev $\frac{21}{10}$ 1921) skildes Alanäs från Ström och blev eget pastorat.

En del av byn *Lövberga* ($\frac{35}{72}$ mtl av n:r 2) tillhörde till 1888 Alanäs församling men överfördes detta år till Ströms församling enl. k. brev $\frac{9}{6}$ 1887.

Anm. Genom k. brev $\frac{2}{9}$ 1932 ändrades sockennamnet från Alanäset till Alanäs.

Alanäs har egen kyrkobokföring från 1809. För tiden därförut se Ström!

Hfl. 1809—1829. Lysningsb. 1853—1870 (Hammerdal). Stat. tab. 1810—1859 (Hammerdal).

Sockenstämmoprot. 1844 (Hammerdal).

Visitationsprot. 1816 (Hammerdal).

ALSEN.

Undersåkers kontrakt.

Alsen var tillsammans med annexförsamlingen Mattmar annex under Offerdal. Enl. k. brev den $\frac{2}{2}$ 1856 blev Alsen med Mattmar som annex eget pastorat.

Enl. kammarkollegii brev $\frac{2}{6}$ 1866 överfördes *Ytterå* myra och avradsland från Alsens till Näskotts socken. — Enl. k. brev $\frac{29}{1}$ 1937 överfördes en fastighet *Vejmon* från Rödöns till Alsens församling.

Såväl Alsen som Mattmar ha egen kyrkobokföring.

Kyrkoarkivet skadades vid kyrkobrand 1919.

Hfl. 1749—1831. In- och utflyttningsl. 1764—1778. Födelseb. 1642—1668 (Offerdal), 1689—1810. Konfirmationsl. 1764—1779. Kommunionl. 1767—1787, 1794—1810. Vigselb. 1642—1668 (Offerdal), 1689—1811. Förteckn. över utfärdade lysningar 1818—1858 (Offerdal). Dödb. 1642—1648 (Offerdal), 1689—1810. Stat. tab. 1749—1859 (delvis Offerdal).

Sockenstämmoprot. 1761—1829 (Offerdal). Tiondesättningsl. 1806—1825 (Offerdal). Längder å sammanskjutna medel 1809, 1810 (Offerdal).

Kyrkoinventarium 1689—1781. Visitationsprot. o. -handl. 1698—1770 (Offerdal). Handl. ang. Alsens prästbord 1679, 1801, 1804 (Offerdal). Anteckn. om kyrkans inkomster 1689(?). Kyrkogårds-

delning 1690. Bänklängd 1690. Handlingar 1691—1807, bl. a. kammarkollegii skrivelse 1691 ¹⁷/₁₀ ang. kapellansborden, k. brev 1727 ¹⁷/₈, 1752 ¹⁸/₂. Ansökan om kollekt till Alsens kyrkas reparation 1756 (Offerdal). Längd å komministrar, uppgjord 1865.

Handl. ang. rå mellan Alsen och Näskott 1700(?) (Offerdal). Anteckningar om antalet kommunikanter 1649—1668 (Offerdal). Taxeringsl. 1713 (Offerdal).

ASPÅS.

Ströms kontrakt.

Aspås är sedan medeltiden annex under Rödön.

Landvägen, nu tillhörande Lits socken och församling, tillhörde t. o. m. 1850-talet Aspås i ecklesiastikt avseende.

Aspås har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1707—1827. In- o. utflyttnl. 1806—11, 1824—26. Födelseb. 1689—1814. Konfirmationsl. 1797—1799. Vigsalb. 1688—1725, 1728—1814. Förteckning över utfärdade lysningar 1803—1864 (Rödön). Dödb. 1689—1725, 1727—1814. Stat. tab. 1749—1858 (delvis Rödön).

Sockenstämmoprot. 1742—1762 (Rödön). Kyrkostämmoprot. 1826—61, 1868—1877 (Rödön).

Visitationsprot. 1690—1775, 1816 (Rödön). Inventarieförteckn. 1691—1769 (Rödön). Synehandl. å prästbordet 1689—1773. Skattläggningshandl. å prästgården 1703.

Lagmannens rannsaking 1647 om Lundsjöskogens ställning i eckl. avseende.

BERG.

Härjedalens kontrakt.

Berg var till 1650 annex under Oviken men blev detta år eget pastorat med kapellförsamlingarna Rätan och Klövsjö. År 1758 började Åsarne kapell byggas. År 1920 blev Rätan med Klövsjö eget pastorat. Åsarne, som blev egen församling 1882, är nu enda annex till Berg.

Gm kammarkollegii skrivelse ²⁰/₈ 1857 överfördes från Bergs socken *Kvarnsjö* och *Sködan* till Klövsjö socken, dit de i ecklesiastikt avseende hörde; samtidigt överfördes *Digerberget* till Rätan, dit det redan på 1820-talet överförts i ecklesiastikt avseende. — Enl. k. brev ³¹/₅ 1888 överfördes *Dövelsås* och *Nybo* från Bergs till Klövsjö socken, dit de tidigare hört i ecklesiastikt avseende.

Berg, Rätan och Klövsjö ha egen kyrkobokföring, medan Åsarne t. o. m. 1860 hade gemensam sådan med moderförsamlingen.

Hfl. 1695—1756, 1772—1836. Födelseb. 1695—1843. Kommunl. 1772—1818. Vigsalb. 1695—1861. Dödb. 1695—1861. Stat. tab. 1749—1773. Str. prästbevis 1751—1860.

Sockenstämmoprot. 1751, 1781—1833. Gällstämmoprot. 1857 (Rätan). Socknens äldstes prot. 1750, 1751, 1759. Kyrkorådsprot.

1818, 1835—1847. Kyrkoräkenskap. 1695—1864. Fattigräkenskap. 1775—1864. Lasarettsräkenskap. 1778—1818, 1821—1864. Räkn. över häradshövding Hofverbergs testamentsmedel 1817—1842. Räkn. över häradsdomare Mannbergs gåvomedel 1839—1842. Handl. rör. komministerval 1807.

Visitationsprot. 1680—1869. Kyrkoinventarier 1729, 1746, 1775, 1800, 1819, 1836, 1855, 1860, 1869. Handl. ang. kyrkobygget m. m. 1793—1804. Handl. ang. firandet av kyrkans 100 års jubileum 1897. Andra handl. rör. kyrka och prästgård 1778—1826, däribland: syn å kyrkan 1778; kontrakt ang. orgelns byggande 1813. Överenskommelse mellan kyrkoherden i Berg och Bergs församling ang. pastoraliernas utgörande 1835 (Klövsjö).

Series pastorum 1600-talet—1700-talet. Anteckningar om märkliga händelser 1742—1750. Anteckning om invigningen av Åsarne kapell 1764. Avvittringshandl. för Bergs socken 1826—1839. Ansökan om förbättrandet av Bergs pastorats befolknings ekonomiska villkor 1834. Nöd hjälpsbestyrelsens i Bergs pastorat handlingar 1849—1850.

BODSJÖ.

Östersunds kontrakt.

Bodsjö är alltsedan medeltiden annex till Revsund.
Bodsjö har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1697—1726, 1729—1826. Födelseb. 1689—1836 (saknas 1712—15, 1722—24, 1741—50, 1788—1798). Vigsleb. 1689—1835 (saknas 1712—16, 1722—24, 1726—50). Dödb. 1688—1836 (saknas 1712—15, 1722—24, 1726, 1729—50).

Kyrkoräkenskap. 1659—1846. Kvitto å arbete för kyrkan 1689. Fattigräkenskap. 1758—1850.

Kyrkoinventarier 1659—1694, 1782. Handl. rör. kyrkobygget 1794—1806. Handl. ang. Kyrkkilen (m. en karta).

Avvittringshandlingar för Bodsjö s:n 1777—1778. Överenskommelse rör. brännvinsbränningen 1781. Uppgift till mantalsl. 1789. Tiondesättningsl. 1808. Bouppteckning efter torp. Henrik Andersson i Finnäs 1834.

Ritningar: Byggnadsritningar till Bodsjö kyrka, fastställda av Kungl. Maj:t 1793.

BORGVATTNET.

Ragunda kontrakt.

Gm k. resol. $\frac{3}{2}$ 1781 fingo nybyggare på Lits, Ragunda, Revsunds, Hammerdals och Ramsele pastorats angränsande ägor rätt att bygga ett kapell vid Borgvattnet och gm domkapitlets och länsstyrelsens beslut $\frac{10}{10}$ 1781 bestämdes, att nybyggena *Fullen, Sörviken, Skallsjön, Skyttmon, Borgvattnet* och *Björkvattnet* skulle tillhöra Borgvattnets kyrkolag. (Vid samma

tillfälle beslöts om Stuguns kyrkolags omfattning) Borgvattnets kyrkolag ställdes under överinseende av kyrkoherden i Hammerdal. Även *Aspnäs (Solberglandet)* kom att tillhöra Borgvattnet.

Enl. k. brev $^{31/3}$ 1857 skulle Stugun, som var annex under Ragunda, med Borgvattnet som annex bilda eget pastorat. Detta skedde $^{1/5}$ 1873.

Gm k. brev $^{27/6}$ 1879 överfördes *Björkvattnet* från Ramsele socken och tingslag i Västernorrlands län till Borgvattnets socken, Ragunda tingslag och Jämtlands län; likaledes överfördes *Aspnäs, Boberget, Borgsjö, Borgvattnet, Fullsjön, Skyttmon* och *Sörviken* från Hammerdals socken och tingslag och *Selsölandet* nr 1 från Ragunda socken och tingslag. — Gm k. brev $^{19/12}$ 1881 tillfördes Borgvattnet hemmanet *Björkhöjden* fr. o. m. 1883. Detta hemman hade tidigare tillhört Ramsele socken och tingslag i Västernorrlands län men överfördes nu till Borgvattnets församling och socken samt Ragunda tingslag, Jämtlands län.

Borgvattnet har egen kyrkobokföring från 1782.

Hfl. 1755—1781 (Hammerdal), 1782—1831. Födelseb. 1782—1835. Vigsleb. 1782—1834; 1853—1870 (Hammerdal). Dödb. 1782—1835. Stat. tab. 1801—1859 (delvis Hammerdal).

K. resol. $^{8/2}$ 1781, domkapitlets och länsstyrelsens resol. $^{10/10}$ 1781 ang. Borgvattnets kyrkolag. Domkapitlets utslag $^{15/11}$ 1820 ang. vin- och byggnadssäden. Länsstyrelsens utslag $^{15/8}$ 1822 ang. befrielse för Borgvattnet att snöploga i Hammerdal. Sockenstämmo-prot. 1783—1861 (delvis Hammerdal, Stugun). Kyrkoräkenskap. 1782—1848. Fattigräkenskap. 1811—1833.

Visitationsprot. 1786, 1794, 1816 (Hammerdal). Kyrkoinventarier 1786—1849.

K. resol. om enskilda spannmålmagasins inrättande i Jämtland $^{23/3}$ 1776.

BRUNFLO.

Östersunds kontrakt.

Brunflo pastorat omfattade 1589 Brunflo, Lockne, Näs och Marieby, vartill sedermera kom Östersunds stad. Näs avgick 1864 till Hackås enl. k. brev $^{27/6}$ 1856. Östersund fick egen stadspredikant 1821 och blev eget pastorat 1913. Därefter omfattar pastoratet Brunflo, Lockne och Marieby.

Enl. k. brev $^{15/2}$ 1895 lades delar av *Odensala* 1 och 7 i Brunflo (även i ecklesiastikt avseende) under Östersunds stad och enl. k. brev $^{29/6}$ 1917 lades resten av *Odensala* byar (Odensala 1—13), hemmanet *Grävdsåsen* nr 1 samt *Odensunds* municipalsamhälle (likaledes i ecklesiastikt avseende) under Östersund.

Brunflo, Näs och Lockne ha egen kyrkobokföring; Marieby har egen kyrkobokföring, dock tidvis i samma böcker som moderförsamlingen. Östersund har egen kyrkobokföring från 1795.

Hfl. 1741—1766, 1807—1838. Födelseb. 1689—1843. Kommunb. 1799—1807. Vigsleb. 1689—1739, 1742—1777, 1811—1857. Lysningskautionsbok 1777—1809. Dödb. 1688—1739, 1742—1837. Stat. tab. 1774—1849. Str. flyttningssattester 1781—1808. Lysnings-handl. 1772—1808.

Skrivelser 1489—1806 (Avskr. av dom 1489 ang. Brunflo o. Lockne prästbords ägor; av domsbrev 1513 ang. Gimdalens fiske). Sockenstämmoprot. 1753—1840. Kyrkorådsprot. 1808. Kyrkoräkenskap. 1692—1832. Fattigräkenskap. 1746—1894. Räkenskap. för Sundbergska fonden 1782—1823.

Prästvalshandl. 1799. Visitationsprot. 1704—1811. Kyrkoinventarier 1600-talet, 1704, 1726, 1739—1749, 1753, 1807, 1814, 1820—1847, 1850, 1852, 1855, 1857, 1858, 1860, 1861. Series pastorum 1362—1847. Handl. rör. Brunflo prästbord 1489—1790 (avskr. av brev 1489, se ovan! och av domsbrev 1550 ang. Lövberget) (delvis Lockne). Handl. rör. Brunflo kyrkas reparation 1739—1749, 1770—1775. Handl. rör. organistbyggningen, odat. Donationsbrev av Johanna Sophia Holmberg 1778. Prot. över syner å prästborden 1686, 1703, 1714, 1726, 1740, 1747, 1756, 1761, 1776. Anteckn. om adjunkter 1746—1811.

Handl. om Sundbergska donationen 1780. Stambok för orgelverket 1807 (Marieby). Överenskommelse om prästernas i Jämtland löner 1699. Förteckning över understödstagande fattiga 1802.

Karta: Skattläggningskarta för Brunflo prästgård, 1701, av Matthias Busch.

BRÄCKE.

Ragunda kontrakt.

Bräcke var åtm. från slutet av 1500-talet annex till Revsund och blev tillsammans med den 1851 ur Revsund utbrutna Nyhems kapellförsamling eget pastorat $\frac{1}{5}$ 1921 enl. k. brev $\frac{25}{100}$ 1920.

Bräcke har egen kyrkobokföring. Nyhem har egna kyrkoböcker från 1858.

Hfl. 1807—1827. Födelseb. 1781—1841. Vigsleb. 1780—1839. Dödb. 1781—1840. Stat. tab. 1749—1854.

Kyrkoräkenskaper 1582—1850.

Kyrkoinventarier 1658, 1690, 1775. Bänkdelningslängder 1757, 1761, 1771, 1794.

Anteckningar om timade märkliga händelser i socknen.

FORS.

Ragunda kontrakt.

Fors var annex under Ragunda från medeltiden till 1881, då Fors enl. k. brev $\frac{3}{2}$ 1871 blev eget pastorat.

Fr. o. m. 1888 tillhöra *Häbbersjön* och *Malmsjön* Fors församling enl. k. brev $\frac{17}{100}$ 1887; därförut tillhörde de Gränge församling i Västernorrlands län men i judiciellt och administrativt avseende Jämtlands län.

Fors har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1693—1743, 1803—1832. Födelseb. 1689—1718, 1726—1736; 1739—1827. Vigsleb. 1689—1718, 1744—1827. Dödb. 1689—1718, 1739—1827. Stat. tab. 1775—1859 (delvis Ragunda).

K. brev 1812 ang. stamboksmedel till kyrkobyggnad i Fors. Sockenstämmoprot. 1803—1844. Kyrkoräkenskap. 1757—1829. Fattigräkenskap. 1775—1829. Räkenskap. för Forstedtska donationen 1793—1828.

Prästvalshandl. 1755—1822 (Ragunda). Inventarieförteckn. 1689, 1832, 1853, 1877, 1881, 1882. Visitationshandl. 1761—1808 (Ragunda). Ant. om kyrkans årl. inkomst 1689. Handl. ang. prästgården 1786—1816. Forstedts donationsbrev $\frac{1}{1}$ 1792. Hellzéns testamente $\frac{21}{6}$ 1811. Handl. rör. prästerskapets löneförmåner 1818.

Handl. ang. laxfisket 1723—1800. Handl. ang. skadorna vid Storforsens utgrävande 1796—1797. Påläsningsbok 1818—1828. Prot. rör. vägunderhållet 1818. Utdrag ur Svea Hovrätts prot. 1829.

FROSTVIKEN.

Ströms kontrakt.

I Frostviken invigdes kapell 1794 och kapellpredikant anställdes där år 1841 enl. k. brev $\frac{1}{3}$ 1841. Frostviken utbröts ur Föllinge pastorat till eget pastorat $\frac{1}{5}$ 1861 enl. k. brev $\frac{20}{4}$ 1849.

Gm k. brev $\frac{4}{12}$ 1863 överfördes byarna *Granön* och *Rotnåset* från Frostviken till Tåsjö socken (där de tidigare ägt kyrkorätt), Ramsle tingslag i Västernorrlands län och enl. k. brev $\frac{12}{5}$ 1865 överfördes på samma sätt *Lällånåset* till Dorotea socken, Åsele tingslag i Västerbottens län.

Enl. k. finansdepartementets brev $\frac{12}{3}$ 1926 överfördes hemmanen *Risede*, *Svaningen*, *Svansele* och *Torsfjärden* från Frostvikens till Ströms församling.

Frostviken har egen ministerialbok från 1842 och egen husförhörsl. från 1813. För tiden därförut se Föllinge!

Hfl. 1789—1800 (Föllinge), 1813—1841. Kommunionl. 1764—1789 (Föllinge).

Sockenstämmoprot. 1828—1835 (Föllinge).

Visitationsprot. 1794, 1845 (Föllinge). Inventarieförteckn. 1832 (Föllinge).

Kungörelser 1845—1897. Handl. ang. understöd till fattiga lappar 1867—1869. Strödda handlingar 1840—1868, 1901.

FRÖSÖN.

Östersunds kontrakt.

Frösön var annex till Sunne från medeltiden till år 1906, då det enl. k. brev $\frac{2}{6}$ 1905 blev eget pastorat.

Frösön har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1693—1705, 1746—1831. Födelseb. 1692—1770, 1773, 1776, 1777, 1779—1836. Konfirmationsl. 1783, 1785, 1787—89, 1791—1796. Kommunionl. 1795—1811. Vigselb. 1692—1769, 1772, 1776, 1779—1847. Dödb. 1692—1770, 1772, 1775—1776, 1778—1847. Stat. tab. 1750—1858.

Sockenstämmoprot. 1695—1701, 1766—1849. Kyrkoräkenskap. 1698—1846. Fattigräkenskap. 1693—1699, 1701—1703, 1705—1776, 1791—1820.

Prästvalshandl. 1761, 1783, 1797, 1816, 1835, 1872 (Sunne). Visitationshandl. 1698—1773. Inventarieförteckn. 1795. En år 1784 av L. E. Festin gjord anteckning om inskriptionen på en fana. Bänkdelningsl. 1696—1834. Avskrift av generallöjtnanten G. V. Marcks von Würtenbergs donationsbrev till kyrkans underhåll 1754. Handl. ang. kyrkans reparation 1794, 1798. Handl. i tvist om nyttjande av skog tillsammans med länsmansbostället Hof 1772—1773. Instrument vid av- och tillträdessyn å Stocke 1783. Strödda handlingar 1817—1900.

FÖLLINGE.

Ströms kontrakt.

Föllinge var annex till Lit till 1746, då det enl. k. brev $\frac{9}{11}$ 1742 blev eget gäll till de jämtländska lapparnas själavård. Gm k. beslut $\frac{14}{9}$ 1762 skildes Lappmarken från Föllinge pastorat, men detta skulle fortfarande bestå.

Ur Föllinge hava utbrutits: Hotagen, där kapell anlades 1795 och kapellpredikant anställdes 1851 enl. k. brev $\frac{2}{6}$ 1851; Hotagen blev egen kommun enl. k. brev $\frac{10}{4}$ 1890; Frostviken, där kapell invigdes 1794 och kapellpredikant anställdes 1841; Frostviken blev eget pastorat $\frac{1}{5}$ 1861 enl. k. brev $\frac{20}{4}$ 1849. Laxsjö annexförsamling, som bildades 1872 av vissa byar i Föllinge och Hamnerdal; enl. k. brev $\frac{9}{6}$ 1888 blev Laxsjö egen kommun 1889.

Från Hamnerdal hava till Föllinge förts *Ottsjö* (1759), *Laxsjö*, *Storåbrännan* (1787) och *Hökvattnet* (1784). De tre sistnämnda tillhöra nu Laxsjö. — Gm k. brev $\frac{30}{12}$ 1916 överfördes i ecklesiastikt och kommunalt avseende *Lövhögen* och *Älviken* från Föllinge till Laxsjö fr. o. m. 1917. Enl. k. brev $\frac{28}{3}$ 1930 överfördes vissa lägenheter *Täng*, *Ösa*, *Landrom*, *Håv* och *Hällskaven* från Ås till Föllinge församling och fingö enl. kammarkollegii brev $\frac{5}{2}$ 1931 benämningen *Vallrun* n:ris 7—17. — Enl. k. brev $\frac{20}{3}$ 1931 överfördes vissa lägenheter *Dvärsäte*, *Fanbyn*, *Tomte* och *Silje* från Rödöns till Föllinge församling och fingö enl. kammarkollegii brev $\frac{31}{7}$ 1933 benämningen *Vallrun* n:ris 20—47.

Föllinge har egen kyrkobokföring. Hotagen har egen ministerialbok fr. 1846 och egen husförhörslängd fr. 1812. Frostviken har egen ministerialbok fr. 1846 och husförhörslängd fr. 1813. Laxsjö har egen kyrkobokföring fr. 1887.

Jfr även Föllinge lappförsamling!

Hfl. 1693—1700, 1702—1711, 1746—1831. Födelseb. 1737—1805. Kommunionl. 1761—1800. Vigselb. 1736—1746, 1777—1806. Dödb. 1746—1806.

Skrivelser 1755—1867. Sockenstämmoprot. 1761—1843. Kyrkoräkenskap. 1692—1829. Fattigräkenskap. 1773—1829. Lasarettsräkenskap. 1823—1829.

Visitationsprot. 1750—1881. Kyrkoinventarier 1695, 1754, 1763, 1786, 1852, 1862, 1868, 1876, 1881. Prästgårdssyner 1743—1880.

Uppgift om skogstillgången i Föllinge och Frostviken 1845. Extrakt ur riksgränsrösebeskrivningen mellan Sverige och Norge från Föllinge och Ström 1760.

FÖLLINGE LAPPFÖRSAMLING.

Föllinge lappförsamling tillkom vid Föllinge församlings avsöndrande från Lits pastorat 1746 och omfattade till en början hela Jämtlands lappmark men sedermera — omkring mitten av 1750-talet — omhänderhade prästerskapet i Undersåker lapparnas i Undersåkers pastorat religionsvård (Undersåkers lappmark) samt från omkring 1768 prästerskapet i Hede lapparnas i södra Jämtland och Härjedalen religionsvård (Hede lappmark), vilken under den tid 1770—1806 brukspredikant fanns i Ljusnedal omhänderhades av denne.

Till Hede lappförsamling hörde Hede, Ovikens och tidvis Undersåkers lappar; till Undersåkers lappförsamling hörde Åre, Kalls och Offerdals samt tidvis även Undersåkers lappar; till Föllinge lappförsamling slutligen Hammerdals, Lits och Ströms lappar. (Detta distrikt omfattade således de sent tillkomna socknarna Hotagen och Frostviken.)

Lappar hava upptagits i olika församlingars kyrkoböcker dels i de vanliga längderna dels i särskilda längder för lappar, varför här hänvisas till resp. församlingars kyrkoböcker.

Jfr Hotagens lappförsamling!

Litteratur: Carl J. E. Hasselberg, Religionsvården bland lapparna i Jämtland och Härjedalen från sextonhundralets mitt till år 1850. (Fornvårdaren V.)

Hfl. 1746—1798, 1823—1866. Födelseb. 1747—1853. Vigselb. 1746—1849. Dödb. 1751—1754, 1763—1852.

Förteckning på lappskolebarn vid Föllinge lappskola 1748—1818. Koncept till berättelse om Föllinge lappförsamling och Föllinge lappskola 1769—1794. Förteckning på utpensionerade barn i Föllinge 1849(?)—1902.

GILLHOF.

Se Hackås!

GÅXSJÖ.

Ströms kontrakt.

Gåxsjö, annexförsamling till Hammerdal, bildades enl. k. brev ^{22/1} 1892 år 1893 genom att byarna *Gåxsjö* med *Nyland*, *Kakåsen* med *Lomåsen*, *Klumpen*, *Raftkälen*, *Raftsjöhöjden* och *Yxskafkälven* avskildes från Hammerdal. Gåxsjö blev samtidigt egen kommun. Gåxsjö har egen kyrkobokföring från 1893.

Ingen leverans till länsarkivet.

HACKÅS.

Östersunds kontrakt.

Hackås tillhörde ursprungligen Näs pastorat men överfördes till Ovikens gm k. brev ^{20/7} 1532. Hackås återförenades med Näs 1864 enl. k. brev ^{27/6} 1856, då Näs utbröts ur Brunflo pastorat.

Gm k. resol. $\frac{2}{3}$ 1888 överfördes fr. o. m. 1889 *Hara* nr 1 och 2 från Hackås till Sunne s:n, där de nu äro n:r 7 och 8.

Gm k. resol. $\frac{13}{4}$ 1860 bildades kapellaget Gillhof i Hackås socken.

Hackås har egen kyrkobokföring men upptages tidvis i den för Oviken, Myssjö och Hackås gemensamma ministerialboken. Gillhofs kapellag har egna kyrkböcker först fr. o. m. 1914. Gillhofs kapellag upphör med utgången av 1939 enl. k. brev $\frac{17}{2}$ 1939.

Hfl. 1781—1835. Födelseb. 1703—1706, 1745—1751, 1758—1763 (delvis Oviken). Vigselb. 1688—1862, str. år (Oviken). Dödb. 1701—1732 (Myssjö), 1806—1808. Stat. tab. 1749—1859. Hinderslöshetsbevis 1777—1825 (Oviken).

Sockenstämmoprot. 1842—1844 (Oviken). Tiondedelningslängd 1695 (Oviken). Kyrkoräkenskaper 1755—1812. Verifikationer 1855—1856. Fattigräkenskaper 1779—1853.

Visitationshandl. 1704—1820 (Oviken), 1735 (Rödön). Inventarieförteckn. 1748 (Oviken), 1811, ofullständig. Strödda handl. 1812—1826.

Kartor: Hackås prästbord, 1778 av J. Törnsten. — Utägorna till Hackås prästbord, 1830 av L. Cedergren.

HALLEN.

Undersäckers kontrakt.

Från medeltiden var Hallen tillsammans med Marby annex till Sunne men blev med Marby som annex eget pastorat fr. o. m. $\frac{1}{3}$ 1889 enl. k. brev $\frac{17}{1}$ 1851.

Gm k. resol. $\frac{31}{12}$ 1887 överfördes $\frac{7}{30}$ mantal *Trappnäs* nr 2 från Hallens till Marby församling. Gm k. resol. $\frac{22}{6}$ 1864 överfördes *Kvitsle* och *Hala-backen*, som tillhörde Mattmars församling, från Hallens socken till Mattmars socken.

En del Hallen tillhörande torpare äro kyrkobokförda i Marby.

Hallen har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1693—1702, 1731—1827. In- o. utflyttnl. 1800—1810. Födelseb. 1693—1861. Konfirmationsl. 1795. Vigselb. 1693—1866. Dödb. 1693—1718, 1722—1863. Stat. tab. 1773—1859. Flyttningss-attester 1755—1860, str. år. Lysningssedlar 1749—1861 (delvis Sunne).

K. resol. 1783 på Olof Pehrssons i Månsåsen ansökan om äkten-skapslicens. K. resol. 1829 på kyrkoherdens i Sunne ansökan om upplåtande av Hallens och Marby prästbord till komministern. Landshövdingens resol. ang. tiondesättning 1820. Sockenstämmo-prot. 1693, 1694, 1704, 1757—1850. Kyrkoräkenskap. 1616—1794. Skolräkenskap. 1763—1773. Fattigräkenskap. 1693—1730, 1750—1783. Kollektbok 1762—1770.

Handl. rör. komministerval 1761—1842. Visitationsprot. 1698—1750 (delvis Sunne). Inventarieförteckn. 1616, 1693—1751, 1772, 1795. Bänkdelningsl. 1696—1796. Överenskommelse i fråga om en prästgården berörande gränsskillnad 1782. K. Maj:ts stadfästelse av prästrättigheterna 1843 (Sunne).

Länsstyrelsens utslag ang. undsättningsspannmål fr. Hallens tingslag 1695. Födorådshandl. 1777, 1792. Länsstyrelsens utslag ang. allm. vägdelening i Hallens tingslag 1780. K. stadfästelse av tiondesättningen i Hallens socken 1821. Avskrift i utdrag av ett arbete av Ludvig Holberg (Holbergianum, en moralfilosofisk avhandling).

Karta: Prästbordet i Hallen, 1817 av C. I. Meijerberg.

HAMMERDAL.

Ströms kontrakt.

Hammerdal hade redan under medeltiden ett annex, Ström, där alltsedan mitten av 1600-talet fanns en komminister. Från Ström avsöndrades kapellaget Alanäs 1808, och 1872 blev Ström med Alanäs som annex eget pastorat. Slutligen blev Alanäs eget gäll 1922.

Från Hammerdal hade redan tidigare flere byar avsöndrats till angränsande socknar, så till Föllinge: *Ottsjö* (1759), *Laxsjö*, *Storåbrännan* (1787), *Hökvattnet* (1784), av vilka de tre sistnämnda nu tillhöra det år 1888 bildade annexet Laxsjö under Föllinge; till Borgvattnet år 1781: *Aspnäs* (*Solbergslandet*), *Skyttmon*, *Fullen*, *Sörviken*, *Borgvattnet*; till Laxsjö år 1888 *Flykälén* och *Vitvattnet* (k. brev $\frac{9}{16}$ 1888); år 1893 avsöndrades Gåxsjö annexförsamling, bestående av byarna *Gåxsjö* med *Nyland*, *Kakuåsen* med *Lomåsen*, *Klumpen*, *Raftkälén*, *Raftsjöhöjden* och *Yaxkaftkälén* (enl. k. brev $\frac{22}{1}$ 1892).

Gm k. brev $\frac{27}{16}$ 1879 överfördes från 1880 års ingång byarna *Aspnäs*, *Boberget*, *Borgsjö*, *Borgvattnet*, *Fullsjön*, *Skyttmon* och *Sörviken* från Hammerdals socken och tingslag till Borgvattnets socken och Ragunda tingslag.

Hedningsflokälén och *Öjarn*, som tillhörde Ström, ha under 1600- och 1700-talen tidvis kyrkobokförts i Hammerdal.

Ström och Hammerdal ha egen kyrkobokföring. Alanäs har egen kyrkobokföring från 1809, Gåxsjö från 1893, Laxsjö från 1887 och Borgvattnet från 1782.

Hfl. 1694—1705, 1730-talet—1750, 1755—1787, 1807—1829. Födelseb. 1687—1834. Kommunionl. 1692—1714, 1716—1732, 1734—1738. Vigselsb. 1687—1706, 1714—1747, 1780—1834, 1853—1870. Dödb. 1687—1707, 1714—1747, 1780—1834. Stat. tab. 1801—1859. Prästbevis av olika slag 1783—1871.

Skrivelser 1697—1870 (delvis prosteirkulär). Sockenstämprot. 1754—1780, 1817, 1835—1848. Socknens äldstes prot. 1755—1758. Kyrkorådsprot. 1812—1852. Skolrådsprot. o. handl. 1846—1847. Kyrkoräkenskap. 1663—1753, 1771—1852. Fattigräkenskap. 1745—1801, 1808—1830. Kollektträkenskap. 1816. Räkenskap. för bibelsällskapet och missionsverket 1849—1852.

Prästvalshandl. 1767—1817. Visitationsprot. 1725—1816. Handl. ang. kyrkl. jord 1610—1830. Handl. ang. prästerskapets inkomster m. m. 1640—1811. Prot. ang. undersökning av Hammerdals kyrka 1731. Landshövdingens resol. ang. kyrkobygge 1781. Domboksutdrag ang. kyrkoräkenskaper 1788—1796. Handl. ang. Borgvattnets skiljande från Stugun omkr. 1820. Prot. rör. kyrkvaktaretjänsten 1817—1848. Förslag rör. klockaretjänsten 1844.

Vaccinationsjournal 1816—1818. Räkningar med sockenskrivaren i Hammerdals tingslag 1690, 1693, 1695. Diverse handlingar 1818—1877.

HEDE.

Härjedalens kontrakt.

Hede pastorat omfattade i slutet av 1500-talet utom moderförsamlingen även Vemdalen och Tännäs. Inom Tännäs bildades i slutet av 1600-talet en bruksförsamling Ljusnedal. Tännäs med Ljusnedal blev eget pastorat 1925. Jfr Hede lappförsamling!

I mitten av 1700-talet avsåndrades en del byar (*Storsjö, Ljungdalen* och *Mässlingen*) i Hede till Storsjö kapellag. Enl. k. brev ^{20/7} 1894 överfördes fr. o. m. 1895 *Henådalen* från Hede till Storsjö, och genom samma brev blev egen kommun. — I Tännäs hfl. 1816—1825 upptages även *Midskogen*, tillhörande Hede socken.

Hede och Vemdalen ha egen kyrkobokföring. Tännäs har egen kyrkobokföring från 1749, Ljusnedal från 1749 och Storsjö från 1750.

Hfl. 1738—1740 (Ljusnedal), 1808—1856. Födelseb. 1777—1863. Vigsalb. 1777—1858. Dödb. 1777—1863. Stat. tab. 1816—1856. Prästbevis 1844—1862.

Kyrkoräkenskap. 1726—1856. Fattigräkenskap. 1754—1856.

Kyrkoinventarium 1727, 1768—1779, 1800, 1845.

HEDE LAPPFÖRSAMLING.

Från omkring 1768 omhänderhade prästerskapet i Hede lapparnas i södra Jämtland och Härjedalen religionsvård (Hede lappmark). Under åren 1770—1806, då brukspredikant fanns i Ljusnedal, var denne pastor laponum.

Till Hede lappförsamling hörde Hede, Ovikens och tidvis Undersäkers lappar. Lappförsamlingen heter sedan 1925 Tännäs lappförsamling. Den har egen husförhörslängd 1826—1836 och från 1854 samt egna ministerialböcker från 1851.

Jfr Föllinge lappförsamling!

Ingen leverans till länsarkivet.

HOTAGEN

Ströms kontrakt.

Hotagen tillhörde Föllinge församling. År 1795 byggdes ett kapell men först enl. k. brev ^{2/0} 1851 inrättades kapellpredikanttjänst. Hotagen är nu annex till Föllinge och har komminister. Hotagen blev egen kommun fr. o. m. 1891 enl. k. brev ^{10/4} 1890.

Hotagen har egen ministerialbok från 1846 och husförhörsl. fr. 1812. För tiden därförut se Föllinge! Jfr även Hotagens lappförsamling!

Hfl. 1812—1831.

Sockenstämmoprot. 1798—1822. Kyrkoräkenskap. 1796—1827. Fattigräkenskap. 1823—1827.

Visitationsprot. 1795 (Föllinge). Uppgifter om Hotagens kyrka 1832 (Föllinge).

HOTAGENS LAPPFÖRSAMLING.

Antagligen vid komministraturens inrättande i Hotagen $\frac{1}{5}$ 1923 (k. resol. $\frac{19}{5}$ 1922) övertog pastor i Hotagen lapparnas i Föllinge lappmark religionsvård och Föllinge lappförsamling kallades Hotagens lappförsamling. Se Föllinge lappförsamling!

HÅSJÖ.*Ragunda kontrakt.*

Håsjö var under den tidigare medeltiden annex till Hällesjö, som dock på 1300-talet blev annex till Ragunda. Även Håsjö blev då annex till denna församling. Gm k. brev $\frac{9}{2}$ 1903 blev Hällesjö med Håsjö som annex eget pastorat fr. $\frac{1}{5}$ 1903.

Håsjö har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1815—1835. Födelseb. 1689—1849. Vigselb. 1689—1757, 1764—1849. Dödb. 1689—1757, 1765—1849. Stat. tab. 1775—1825 (Ragunda).

Sockenstämmoprot. 1828 (Ragunda).

Prästvalshandl. 1755—1822 (Ragunda). Visitationsprot. 1761—1808 (Ragunda). Kyrkoinventarium 1690. Bänkdelningsl. 1689. Anteckning om kyrkans årl. inkomst 1689(?).

HÄGGENÅS.*Ströms kontrakt.*

Häggenås var annex till Lit till $\frac{30}{4}$ 1922, då Häggenås blev eget pastorat enl. k. resol. $\frac{18}{7}$ 1921.

Häggenås har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1804—1833. In- o. utflyttningsl. 1849—1851. Födelseb. 1693—1738, 1741—1833. Kommunionl. 1757—1806. Vigselb. 1693—1737, 1742—1833. Dödb. 1693—1737, 1741—1833. Stat. tab. 1749—1830.

Visitationsprot. 1698—1757 (Lit). Inventarieförteckn. 1740—1775.

Två uppgifter t. mantalsskrivningen 1825, 1833. Två kungörelser 1827, 1832.

HÄLLESJÖ.*Ragunda kontrakt.*

Hällesjö med Håsjö utgjorde under den tidigare medeltiden eget pastorat men blev redan under 1300-talet annex till Ragunda. Först gm k. brev $\frac{9}{2}$ 1903 blev Hällesjö med Håsjö som annex eget pastorat fr. $\frac{1}{5}$ 1903.

I Hällesjö finnes ett kapell vid Ljungå bruk.

Såväl Hällesjö som Håsjö ha egen kyrkobokföring.

Hfl. 1815—1825. Födelseb. 1689—1825. Vigselb. 1689—1825. Dödb. 1689—1825. Stat. tab. 1775—1825 (huvudsakl. Ragunda).

Sockenstämmoprot. 1828 (Ragunda).

Prästvalshandl. 1755—1822 (Ragunda). Visitationsprot. 1761—1808 (Ragunda). Kyrkoinventarium 1689. Bänkdelningsl. 1689. Anteckning om kyrkans årliga inkomst 1689(?).

KALL.

Undersåkers kontrakt.

Kall var annex till Undersåker till $\frac{1}{3}$ 1928, då Kall blev eget pastorat enl. k. resol. $\frac{17}{4}$ 1925. Inom Kall låg Huså bruks församling eller Gustaf- och Carlbergs kopparverks församling, som dock ej hade egen kyrkobokföring. Största delen av denna församling kyrkobokfördes i Kall, Fröå gruva dock i Åre. För vissa år fördes särskild husförhörslängd för Huså. — För lapparna ha inga särskilda längder förts utan dessa ha upptagits i Kalls församlings vanliga ministerialböcker. (Jfr Undersåkers lappförsamling!)

Kall har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1695—1702, 1716—1788, 1805—1826. Födelseb. 1688—1853. Vigsleb. 1689—1715, 1718, 1720—1758, 1767—1853. Dödb. 1688—1853. Stat. tab. 1749—1859. Längd å utfärdade lysningssedlar 1822—1834 (Undersåker).

Visitationsprot. 1663—1881 (Undersåker). Kyrkoinventarium 1691—1769 (Undersåker). Förteckning på ägor tillhörande Kalls kyrka, odat. (Undersåker). Förteckning på prästgårdens rättigheter, odat. (Undersåker).

Upptecknade märkliga händelser i Kall 1690 o. 1726 (Undersåker).

KLÖVSJÖ.

Härjedalens kontrakt.

Klövsjö var liksom Rätan kapellförsamling under Berg, som utbröts ur Oviken 1650. År 1920 bildade Rätan eget pastorat med Klövsjö som annex med komminister enl. k. resol. $\frac{19}{7}$ 1919.

Klövsjö har egen kyrkobokföring.

I hfl. för 1862 upptagas *Börtnan*, hörande till Bergs s:n, och *Galberget*, hörande till Ovikens s:n.

Gm kammarkollegii skrivelse $\frac{20}{3}$ 1857 överfördes från Bergs socken till Klövsjö socken *Kvarnsjö* och *Skålan*.

Gm k. brev $\frac{31}{3}$ 1888 överfördes *Dövelsås* och *Nybo*, som hörde till Klövsjö i ecklesiastikt avseende men i övrigt till Bergs socken, till Klövsjö socken.

Hfl. 1827—1862. Födelseb. 1695—1802, 1807—1861. Vigsleb. 1695—1815, 1821—1862. Dödb. 1695—1791, 1793—1815, 1820—1861. Stat. tab. 1749—1773. Strödda prästbevis 1862 och odat.

Sockenstämmoprot. 1750 (Berg). Gällstämmoprot. 1857 (Rätan). Kyrkoräkenskap. 1582—1819. Fattigräkenskap. 1800—1908.

Visitationsprot. 1704—1878 (delvis Berg). Kyrkoinventarier 1729, 1750, 1777, 1800, 1801 (den sistnämnda i Berg). Handl. ang. byggandet av ett stall å Klövsjö kyrkovall 1824—1828 samt ett

fragment från 1600-talet. Överenskommelse mellan kyrkoherden i Berg och Bergs församling ang. pastoriernas utgörande 1835.

Redogörelse för undsättningsspannmålen 1813, 1816—1819, 1821—1822. Längd enl. vilken Klövsjö s:n utgör lön till gästgiverier 1826—1830. Stadgar för brandstodsföreningen 1826. Kungörelser 1842—1846.

KYRKÅS.

Ströms kontrakt.

Kyrkås har alltid varit annex till Lit.
Kyrkås har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1805—1824. Födelseb. 1693—1799. Vigselib. 1693—1796.
Dödb. 1693—1799. Stat. tab. 1749—1830.
Visitationsprot. 1698—1757 (Lit).

LAXSJÖ.

Ströms kontrakt.

Enl. k. brev ²¹/₆ 1872 och ¹⁷/₇ 1874 bildades annexet Laxsjö under Föllinge, bestående av byarna *Laxsjö*, *Laxviken*, *Storåbrunnan*, *Hökvattnet*, *Lakavatnet* och *Amdalen* samt *Tjuvvattnet* från Föllinge socken. 1888 tillfördes Laxsjö *Flykålen* och *Vitvatnet* från Hamnerdal enl. k. brev ⁸/₆ 1888. — Gm k. brev ³⁰/₁₂ 1916 överfördes *Lövhögen* och *Alviken* i Föllinge till Laxsjö i kommunalt och ekklesiastikt avseende.

Enl. k. brev ⁸/₆ 1888 blev Laxsjö egen kommun fr. o. m. 1889.
Laxsjö har egen kyrkobokföring från 1887.

Ingen leverans till länsarkivet.

LILLHÄRDAL.

Härjedalens kontrakt.

Lillhärdal var annex under Sveg till 1867, då Lillhärdal enl. k. brev ²⁸/₆ 1863 blev eget pastorat.

I Lillhärdals kyrkoböcker upptagas byarna *Ulfsjön* i Mora socken t. o. m. år 1916 och *Fågelsjö* i Los socken t. 1850-talet.

I hfl. 1813—1816 upptages även en del av *Lovsdalen* i Linsäll, som dock även återfinnes i Linsälls hfl. fr. samma tid.

En del av byn *Fjättdalen* i Lillhärdal återfinnes i Linsälls hfl. åtm. för åren 1812—1828.

Lillhärdal har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1706, 1808—1828. Födelseb. 1691—1793, 1795—1865. Kommunionl. 1768—1807. Vigselib. 1694—1865. Dödb. 1691—1865. Stat. tab. 1749—1840 (delvis Sveg). Prästbevis 1794, 1796. Lysnings-sedlar 1749—1851 (Sveg).

Avskr. av k. brev 1669 och superintendenten P. Steuchius' cirkulär 1670 ang. trolldomsväsendet (Se även Sveg!). Kyrkoräkn-skaper 1582—1706, 1722—1852. Fattigutdelningsl. 1764—1796, 1812.

Handl. ang. prästrättigheterna och prästgårdshusens underhåll m. m. 1699—1858. (Bl. a. avhandling om överenskommelse ang. prästrättigheterna i Härjedalen 1699.) Handl. ang. kyrkklocka och kyrkoreparation 1772, 1789.

Handskriven psalmkommentar å latin samt kommentar till profeten Daniel av Jonas Vexionensis. Kungörelser 1712—1889 (end. strödda år). Strödda handl. 1782—1852, även en karta över Lillhärdastrakten ant. upprättad för vägdelning, odat. Strödda defekta brev till komminister Olof Unæus, till befallningsmannen Olof Pedersson Ström och till Margareta Mårtensdotter, dotter till kyrkoherden Martinus Petri Bullernæsius alla fr. 1600-talet; ett blad ur en privat(?) räkenskapsbok.

Kartor: Rågång mellan Mora och Lillhärda, 1675 av Lantmästaren Schallrot, kopia 1798 av C. E. Enagrius. — Landsskillnaden mellan Älvros och Mora, 1698 av Ch, J. Stenklyft, kopia 1814 av O. Hedenberg. — Rågången mellan Sveg och Lillhärda, 1788 av Jean Malmström. — Rågången mellan Lillhärda och Orsa, 1796 av Jean Malmström och Samuel Kartheson. — Länsgränsen mellan Stora Kopparbergs län och Jämtlands län, 1796 av Jean Malmström och Samuel Kartheson (2 st.). — Rågång mellan Lillhärda och Mora, 1797 av Jean Malmström och Samuel Kartheson. — Rågång mellan Lillhärda och Älvdalen 1797 av Jean Malmström och Samuel Kartheson. — Länsgräns mellan Jämtlands och Stora Kopparbergs län, 1849 av Å. Albin.

Äldre pergamentsband: Missale (för passionssöndagen). — Breviarium (för Kyndelmässodagen).

LINSÄLL.

Härjedalens kontrakt.

Byarna *Ransjö, Linsäll, Glöte* och *Lovsdalen* bildade 1758 kapellag under Sveg. Detta blev egen kommun 1798 och är nu annex under Sveg. Kapellpredikant fanns från 1795 och komminister från 1870.

Kapellpredikanten Per Liljeblad lade upp den första ministerialboken 1807. Husförhörslängder fördes från 1811, då Olov Tannlund blivit predikant. I de i länsarkivet befintliga hfl. ingå en del av *Fjättdalen*, tillhörande Lillhärda, och *Glissjöberg* och *Mosätt*, tillhörande Sveg.

Linsäll har egen kyrkobokföring från 1807.

Hfl. 1811—1828. Födelseb. 1807—1849. Konfirmationsl. 1846, 1848. Kommunionl. 1795—1807 (Sveg). Vigsleb. 1807—1849. Dödb. 1807—1849. Lysningshandl. 1749—1851 (Sveg).

Handl. ang. kyrka och prästgård 1796, 1818 (Sveg).

LIT.

Strömskontrakt.

Lit hade alltsedan 1500-talet tre annex, Häggenås, Kyrkås och Föllinge. Föllinge blev eget pastorat 1746 och Häggenås $\frac{1}{5}$ 1922 enl. k. resol. $\frac{18}{7}$ 1921. Till Lits pastorat höra således nu endast Lit och Kyrkås.

Samtliga nämnda församlingar ha egen kyrkobokföring.

Följande numera Stuguns socken tillhörande byar upptagas i Lits husförhörsböcker för angivna år: *Näverede* 1757—1782, *Mårdsjön* 1757—1782, *Bringsjön (Brynjelandet)* 1757—1782 samt *Öravattnet* 1762(?)—1782. Byn *Landvågen* upptages t. o. m. 1850-talet i Aspås församlings förhörsböcker.

Hfl. 1739—1747, 1750—1834. Födelseb. 1694—1726, 1739—1852. Kommunionl. 1748—1766. Vigsleb. 1695—1725, 1739—1852. Dödb. 1694—1725, 1739—1852. Stat. tab. 1749—1830.

Skrivelser (Kopieböcker) 1691—1764.

Visitationsprot. 1698—1732, 1757. Avskrift av skrivelse ang. nådår 1746.

LJUSNEDAL.

Härjedalens kontrakt.

Ljusnedal är en på 1680-talet bildad bruksförsamling inom Tännäs socken. Särskild brukspredikant fanns 1770—1806, 1821—1863.

Om brukspredikanten såsom präst i Hede lappförsamling se Hede lappförsamling!

Kyrkoböcker, särskilda för Ljusnedal och för Tännäs, fördes antagligen först fr. o. m. 1749.

Hfl. 1816—1827. Födelseb. 1749—1862. Kommunionl. 1826—1840. Vigsleb. 1749—1861. Dödb. 1749—1862.

Sockenstämmoprot. 1771—1837. Kyrkoräkenskap. 1771—1837. Fattigkladdar 1789—1790, 1821—1837.

Kyrkoinventarier 1771 m. senare tillägg, 1822.

LOCKNE.

Östersunds kontrakt.

Lockne har varit och är annex till Brunflo.

Lockne har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1695—1727, 1818—1827. Födelseb. 1809—1852. Vigsleb. 1777—1829, 1835—1854 (delvis Brunflo). Dödb. 1809—1863. Stat. tab. 1776—1856 (delvis Brunflo). Inflyttningsattester 1756—1795. Lysningssedlar 1760—1808. Personalier vid Märeta Persdotters i Börön begravning 1785.

Sockenstämmoprot. 1754—1808 (Brunflo), 1840. Kyrkoräkenskaper 1710—1732. Tiondelängd 1779. Fattigräkenskaper 1704—1738.

En handl. 1775 ang. återbesättandet av kyrkoherdebefattningen i Brunflo. Visitationsprot. 1704—1811 (Brunflo), 1735 (Rödön). Kyrkoinventarium 1704—1725. Utdrag ur in-teckningsprot. 1789 ang. Lockne kyrkas anhållan om in-teckning såsom säkerhet för lån. Kyrkobyggnadskontrakt 1791 med byggmästare Simon Geting. Prästgårdssyner 1686, 1703, 1726, 1747, 1776 (Brunflo). Dom-boksutdrag: 1744 ang. tvist om Bockängeslätten; 1745 ang. ägande-

rätten till en malmyra vid Lockne prästgård; 1793 ang. underhåll av skifteshaga vid Lockne prästbord.

Avskrifter av konsistorii skrivelse 1760 ang. D. Dareljus' skrift »Sockne-Apothek». Kungl. brev 1776 ang. inrättandet av enskilda spannmålsmagasin; Länsstyrelsens brev 1788 ang. arrendekontrakt om fri hushövsbränning. Domboksutdrag ang. klagomål över skjutshållningsskyldigheten vid Brunflo gåstgivaregård.

MARBY.

Undersåkers kontrakt.

Marby var annex till Sunne, tills Hallen blev eget pastorat med Marby som annex 1889 enl. k. brev ¹⁷/₁ 1851.

Ett stort antal torpare (*Brattåsen, Skallgården [Verkön], Möckelåsen*), tillhörande Norderöns församling, äro kyrkobokförda i Marby. Detsamma är förhållandet med några torpare, tillhörande Hallens församling. — Enl. k. resol. ³¹/₁₂ 1887 överfördes ⁷/₃₀ mtl *Trappnäs* nr 2 från Hallens till Marby församling. Enl. k. brev ¹⁰/₆ 1843 överflyttades *Månsåsens* by till Sunne socken, dit den i ecklesiastikt avseende hörde, från Marby socken, dit den enl. k. resol. ⁶/₄ 1764 i andra avseenden överförts.

Marby har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1770—1816. In- och utflyttningsl. 1800—1810 (Hallen). Födelseb. 1764—1823. Vigselsb. 1693—1704 (Sunne), 1764—1823. Dödb. 1694—1704 (Sunne), 1764—1823. Stat. tab. 1773—1859 (Sunne). Lysningssedlar 1749—1840 (Sunne).

Sockenstämmoprot. 1794—1852. Kyrkostämmoprot. 1865—1876. Kyrkoräkenskaper 1714—1767, 1812—1825. Räkning över influtna djäknepenningar 1763—1773. Fattigräkenskaper 1812—1825. Kollektbok 1762—1770.

Handl. ang. val till komministraturen i Hallen-Marby 1761, 1783, 1814, 1842. Visitationshandl. 1698—1750 (Sunne), 1722—1731 (Hallen).

Karta: Marby kyrkobord, 1707 av M. Busch, kopia 1780.

MARIEBY.

Östersunds kontrakt.

Marieby har varit och är annex till Brunflo.

Marieby har egen kyrkobokföring, dock ha böckerna tidvis förts i moderförsamlingens volymer.

Hfl. 1807—1838. Födelseb. 1689—1710, 1715—1739, 1742—1769 (Brunflo), 1770—1791, 1794—1861. (Dessutom finnes en år 1795 upprättad längd över alla i församlingen födda 1703—1794.) Komunionl. 1795—1807 (Lockne). Vigselsb. 1703—1712, 1715—1734, 1742—1772, 1811—1857 (Brunflo). Dödb. 1693—1728, 1742—1769 (Brunflo), 1770—1867. Stat. tab. 1749—1850 (delvis Brunflo). Lysningshandl. 1772—1808 (Brunflo). Lysningskautionsbok 1777—1798, 1806—1809 (Brunflo).

Skrivelser 1600-, 1700- och 1800-talen (Brunflo). Sockenstämmo-prot. 1755—1816, 1840 (Brunflo). Kyrkoräkenskaper 1692—1830. Fattigräkenskaper 1753—1830. Räkenskaper för Sundbergska fon- den 1782—1823 (Brunflo). Kyrkoinventarier 1704—1756 (Brunflo), 1704—1723, 1753—1763, 1818, 1850, 1867, 1869. Visitations-prot. 1704—1784, 1811 (Brunflo), 1735 (Rödön). Handl. rör. Marie- by prästbord 1640—1820 (Brunflo). Prästgårdssyner 1686, 1703, 1726, 1747, 1776 (Brunflo).

Överenskommelse ang. Måns Perssons gård i Överbyn 1801.

MATTMAR.

Undersåkers kontrakt.

Mattmar var tillsammans med Alsen från 1500-talet till 1856 annex under Offerdal. Detta år blev Alsen självständig församling och Mattmar blev annex under denna. (Enl. k. brev $\frac{2}{2}$ 1856.) Byarna *Kvitsle* och *Hala- backen*, som tillhörde Mattmars församling, överfördes till Mattmars socken från Hallens socken gm k. brev $\frac{22}{6}$ 1864.

Såväl Alsen som Mattmar har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1749—1831. Födelseb. 1642—1668 (Offerdal), 1689—1821. Vigsleb. 1642—1668 (Offerdal), 1689—1821. Trolovningsbok 1643—1668 (Offerdal). Förteckning på lysningar 1818—1858 (Offerdal). Dödb. 1642—1648 (Offerdal), 1689—1821. Stat. tab. 1749—1856 (delvis Offerdal).

Sockenstämmo-prot. 1690; 1762—1800 (Offerdal). Kyrkoräken- skap. 1582—1753. Tiondelängd 1806, 1808—1812, 1821—1824 (Offerdal).

Inventarieförteckningar 1690—1753; 1690—1728, 1750, 1759, 1762—1825, 1781, 1806—1813 (Offerdal). Visitationsprot. 1698—1757 (Offerdal), 1750 (Alsen). Bänklängder 1690, 1701, 1710(?). Anteckning om kyrkans inkomster 1691. Skattläggning av präst- bordet 1702 (Offerdal). Prästgårdssyn 1749 (Offerdal). Arrende- kontrakt för prästgården 1822 (Offerdal). Handl. ang. klocksta- peln 1762 och ang. kyrkans reparation 1766 (Offerdal).

Taxeringsl. 1713 (Offerdal). Ant. om antalet kommunikanter i Offerdals pastorat 1649—1668 (Offerdal). Ant. om en märklig händelse 1781. Röklängd 1821 (Offerdal).

MYSSJÖ.

Undersåkers kontrakt.

Myssjö har — åtminstone sedan 1300-talet — varit annex under Oviken. Myssjö har egen kyrkobokföring. Tidvis fördes dock gemensam ministerialbok för Oviken, Myssjö och Hackås.

Hfl. å militärmanskap 1744. Hfl. 1779—1834. Födelseb. 1703—1813. Konfirmationsl. 1819. Vigsleb. 1688—1756 (Oviken), 1763—1813. Dödb. 1701—1809 (saknas 1736—1737, 1799—1807). Stat.

tab. 1749—1859 (delvis Oviken). Hinderslöshetsbevis 1777—1825 (Oviken).

Prot. vid gemensamma sockenstämmor för Oviken, Myssjö och Hackås 1842—1844 (Oviken). Tiondedelningsl. 1695 (Oviken).

Visitationshandl. 1704—1820 (Oviken).

Släkttavla över släkten Oldberg.

MÖRSIL.

Undersåkers kontrakt.

Mörsil har — åtminstone sedan 1300-talet — varit annex under Undersåker.

Mörsil har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1695—1703, 1716—1719, 1724—1725, 1742, 1745—1782, 1795—1837. Födelseb. 1688—1826. Konfirmationsl. 1771—1785, 1787, 1800. Kommunionl. 1751—1805. Vigsalb. 1686—1796, 1799—1825. Dödb. 1688—1824. Stat. tab. 1749—1859, 1860—1904 (delvis Undersåker). Inflyttningsattester 1821—1826. Förteckning över utfärdade lysningsedlar 1822—1827, 1832, 1834 (Undersåker).

Tiondelängd 1663—1664 (Undersåker). Uppgift å tertialen 1663—1668 (Undersåker). Räkenskaper för prästbordets inkomster 1663—1670 (Undersåker). Kyrkoräkenskaper 1692—1750, 1783—1879. Fattigräkenskaper 1787—1854. Räkenskaper för djäknepenningar 1663—1673 (Undersåker).

Visitationsprot. 1663—1881 (Undersåker). Kyrkoinventarium 1691—1760 (Undersåker). Avskrifter av handl. rör. kyrka och prästgård 1413—1600 (Undersåker). (Rör. bl. a. *Äggen* i Mörsil.) Register på Undersåkers prästbords ägor 1648 (Undersåker). An-teckning om reparationer å församlingens hus i Undersåkers pastorat 1664—1665 (Undersåker).

NORDERÖN.

Östersunds kontrakt.

Norderön har alltid varit och är annex till Sunne. Ett stort antal torpare (*Brattåsen*, *Skallgården* [*Verkön*], *Möckelåsen*), tillhörande Norderön, äro kyrkobokförda i Marby.

Norderön har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1693, 1764—1778, 1813—1838. In- o. utflyttnl. 1785—1805 (Sunne), odat. Födelseb. 1692—1727, 1747—1838. Kommunionl. 1767—1813. Vigsalb. 1692—1727, 1747—1838; 1693—1704 (Sunne). Dödb. 1693—1727, 1747—1838; 1694—1704 (Sunne). Stat. tab. 1749—1859. Lysningshandl. 1749—1840 (Sunne).

Sockenstämmoprot. 1693—1700; 1780—1859. Kyrkoräkenskaper 1582—1796. Verifikationer 1670—1855. Fattigräkenskaper 1693—1796 (strödda år). Fem st. kvitton å av kyrkvärden Märten Olofs-son i Tivarsgården inlev. spannmål 1680—1684. Handl. rör. prost-tunnan 1680—1688. Div. räkenskapshandl. 1680-talet—1816.

Visitationshandl. 1698—1738 (Sunne), 1750 (Frösön). Kyrkoinventarier 1614, 1693, 1708, 1795—1797. Besiktning av kyrkan 1614. Handl. ang. kyrkklockan 1694—1696. Bänkdelsingl. 1806—1850.

Avskr. av Sunne sockenstämmas beslut ang. bruket av överflödsvaror 1818. Länsstyrelsens utslag ang. tiondesättning 1820.

Äldre pergamentsband: Bibelhandskrift med utläggning (Johannes XIII:6 o. s. v.).

NYHEM.

Ragunda kontrakt.

Genom k. brev den $\frac{1}{4}$ 1851 bildades Nyhems kapellag av byarna *Grimdalen, Håfidsjö, Sunnerån, Ramsjö, Ulfsjönäs, Rotsjö* och *Nybodarna* i Revsunds socken. Nyhem blev egen kommun fr. o. m. 1891 enl. k. brev $\frac{10}{4}$ 1890. Då Bräcke $\frac{1}{6}$ 1921 utbröts ur Revsunds pastorat, blev Nyhem annex till Bräcke (k. brev $\frac{25}{6}$ 1920).

Nyhem har egen husförhörsbok fr. 1858 och ministerialböcker fr. 1862.

Ingen leverans till länsarkivet.

NÄS.

Östersunds kontrakt.

Näs var annex till Brunflo åtminstone från 1500-talet till år 1864, då Näs förenades med Hackås, som samtidigt utbröts ur Ovikens pastorat, allt enl. k. brev $\frac{27}{6}$ 1856. (Näs är moderförsamling.)

Näs har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1817—1826. In- o. utflyttnl. 1827—1833. Födelseb. 1704—1778, 1809—1847. Kommunionl. 1798—1808. Vigselsb. 1691—1847 (delvis end. hinderslöshetsintyg). (Vigselsb. 1806—1808 i Brunflo.) Dödb. 1809—1812, 1816—1847. Stat. tab. 1749—1859 (delvis Brunflo). Lysningshandl. 1772—1808.

Sockenstämmoprot. 1758—1809 (Brunflo).

Visitationshandl. 1704—1811 (Brunflo). Kyrkoinventarier 1704—1726, 1735 (Brunflo). Prästgårdssyner. 1686, 1703, 1747, 1776.

NÄSKOTT.

Ströms kontrakt.

Näskott är sedan medeltiden annex under Rödön.

Näskott har egen kyrkobokföring.

Enl. kammarkollegii brev $\frac{20}{6}$ 1866 överfördes *Ytterå* myra och avradsland från Alsens till Näskotts socken. — Enl. kammarkollegii brev $\frac{30}{10}$ 1871 överfördes torpet *Ytterån* från Näskotts till Rödöns socken.

Hfl. 1711—1717 (Rödön), 1725—1829. In- o. utflyttningsl. 1825—1858 (Rödön). Födelseb. 1688—1864. Konfirmationsl. 1770, 1776—1779. Vigselsb. 1689—1864. Dödb. 1688—1864. Stat. tab. 1755—1859 (delvis Rödön). Str. prästbevis 1827, odat. Förteckning på utfärdade lysningar för Rödöns pastorat 1803—1864 (Rödön).

Sockenstämmoprot. 1742—1762 (Rödön), 1825—1862 (delvis Rödön). Kyrkostämmoprot. 1863—1879. Kyrkoräkenskaper 1608—1707, 1756—1918. Fattigräkenskaper 1711—1712, 1743—1802.

Visitationshandl. 1691—1775 (Rödön). Kyrkoinventarium 1691—1769 (Rödön). Handl. ang. prästgården 1645—1773 (Rödön).

Fört. över kungl. förordningar 1823—1825. Prot. vid Rödöns tingslags hushållningssällskaps sammanträde 1878 ²⁵/₄. Röklängd för Näskott 1855.

OFFERDAL.

Undersåkers kontrakt.

Offerdal hade från omkring 1500 två annex, Alsen och Mattmar. Gm k. brev ²/₂ 1856 blev Alsen med Mattmar som annex eget pastorat. Såväl Alsen som Mattmar hade egen kyrkobokföring.

År 1920 inrättades komministratur i Rönnöfors och från 1921 fördes där särskilda kyrkoböcker. Gm k. resol. ⁵/₁₂ 1924 delades Offerdals församling i två kyrkobokföringsdistrikt, Offerdals och Rönnöfors.

Rör. lapparnas kyrkobokföring se de enskilda volymerna samt Undersåkers lappförsamlings kyrkoarkiv!

Litteratur: F. Wimmercrantz, Förteckning öfver Offerdals kyrkoarkiv med utdrag ur handlingarne. 1910.

Hfl. 1690—1696, 1734—1833. (För åren 1821—1833 särskilda längder för lappar.) In- o. utflyttningsl. 1766—1774. Anteckningar om utfärdade flyttningsbetyg 1745, 1752. Födelseb. 1642—1668 (1653—1654 saknas) [Kyrkoherde Olof Bertilssons anteckningar], 1688—1861. Konfirmationsl. 1690—1694, 1696—1697, 1729, 1752, 1757, 1758, 1763—1770, 1776, 1780—1782, 1784—1818, 1834, 1835. Kommunionl. 1756—1803. Trolovningsb. 1642—1649. Vigselb. 1642—1668, 1688—1861. Dödb. 1642—1648, 1688—1861. Stat. tab. 1749—1858. Anteckningar från husförhör 1745—1779 (strödda år). Längder över församlingens innevånare 1766—1776, 1780.

Skrivelser 1346—1857; däribland märkas följande: Ärkebiskop Hemmings brev ²⁶/₁ 1346 ang. Alsens socknemäns utskylder, avskr. (DS 4027—4027 a). Rättartingsdom ang. tionden i Jämtland, Trondheim ⁸/₉ 1578, avskr. Fredrik II:s förordning om tionden i Jämtland ²²/₃ 1583, orig. o. avskr. Fredrik II:s brev till ståthållaren Kristian Friis i Trondheim om själavårdens ordnande i Jämtland ²⁴/₁₂ 1586. Ståthållaren Kristian Friis och capitulares i Trondheim stadga ang. själavården i Jämtland (Trondheimska reformatsen) ¹⁹/₂ 1588, 2 avskrifter. Kristian IV:s stadganden om tiondens erläggande i Jämtland ²¹/₆ 1610, avskr. Lagmansdom ang. tiondens utgörande i Oviken jan. 1615, avskr. Gustav II Adolfs mandat om allahanda slags tionde ²⁴/₂ 1617, avskr. Gustav II Adolfs mandat om djäknepenningarna ⁷/₄ 1624, avskr. Utdrag ur landstingsprotokoll ang. sockneboernas skyldighet att bistå prästen med skjuts ¹⁷/₂ 1630, avskr. Kristian IV:s förordning om »ordinarie bededagar» ⁹/₂ 1631, avskr. Pfalzgreven Johan Casimirs m. fl. brev till ståt-

hållaren Johan Månsson ang. inrättandet av en skola i lappmarken under Johan Skyttes direktion och Mäster Olofs i Umeå inspektion, odat. 1631?, avskr. Johan Skyttes brev till Mäster Olof i Umeå ang. skolan i lappmarken, original $\frac{30}{7}$ 1631, $\frac{6}{7}$ 1632, $\frac{10}{12}$ 1633, $\frac{26}{7}$ 1637, $\frac{18}{5}$ 1643. Dom om tiondens utgörande i Hammerdal $\frac{1}{3}$ 1640, avskr. Kristian IV:s konfirmation av en överenskommelse (som anföres) mellan prästerna och socknemännen i Trondheims län $\frac{27}{4}$ 1594 ang. tionden, $\frac{5}{7}$ 1641, avskr.

Sockenstämmoprot. 1725, 1794—1800. Förteckningar över utfärdade lysningar 1818—1858.

Visitationsprot. 1698—1757. Kyrkoinventarier 1690—1728, 1759, 1762—1822. Series pastorum 1531—1869. Bogårdsdelning 1690?. Anteckning om kyrkans inkomst 1690. Bänklängder 1695—1861. Prästgårdsinventarier 1696. Skattläggning av prästborden 1702. Anteckning om åkslag i kyrkan 1789. Anteckning om Offerdals prästgårds fasta egendom, odat. avskr. av odat. anteckning.

Utkast till församlingsbok för Offerdals församling enl. kyrkoherde Olof Bertilssons anteckningar, gjort av kyrkoherde F. Wimmercrantz. Anteckning om antalet kommunikanter 1649—1668. Anteckningar om Olof Bertilssons prästerliga tjänstgöring 1642—1662. Anteckningar om märkliga händelser 1695—1789. Anteckningar om väderleken julen 1707—1708. Personalier från Stöde församling 1752—1775. Kungörelser 1822—1856. Strödda handl. ang. Styrnäs och Boteå.

OVIKEN.

Undersåkers kontrakt.

Oviken hade redan under 1300-talet annexet Myssjö, som alltjämt är annex under Oviken. Redan från början av 1400-talet lydde Berg under Ovikens gäll men avsåndrades till eget pastorat 1650. Hackås blev annex under Oviken gm k. brev $\frac{29}{7}$ 1532 men återförenades 1864 med Näs, dit det urspr. hört.

Gm k. brev $\frac{1}{2}$ 1894 överfördes *Lövdalen* från $\frac{1}{4}$ 1895 från Storsjö till Oviken, och gm k. brev $\frac{9}{10}$ 1896 överfördes *Tossåsen* fr. o. m. 1897 från Ovikens socken till Storsjö, dit det i ecklesiastikt avseende hört från 1750-talet.

Tidvis fördes gemensam ministerialbok för de tre församlingarna Oviken, Myssjö och Hackås, men i övrigt ha de egen kyrkobokföring.

Hfl. 1726—1838. Särskilda längder å lappar 1806—1838. In- och utflyttninglängder 1811—1815. Födelseb. 1705—1811. Kommunionl. 1777—1806. Vigsleb. 1688—1862 (saknas: 1702, 1705—1706, 1725—1747, 1758—1763). Dödb. 1701—1749, 1764—1827. Stat. tab. 1749—1859. Hinderslöshetsbevis 1777—1825.

Skrivelser 1626—1780 (strödda år, huvudsakligen domkapitlets cirkulär), 1828—1845, 1849 (kungörelser). Sockenstämmoprot. 1777—1820, 1841—1844. Kyrkorådsprot. 1777—1825. Sockenstämmans handl. 1854—1855. Handl. ang. arbete på skolhuset 1845—1853.

Kyrkoräkenskaper 1697—1866. Fattigräkenskaper 1752—1765, 1784—1866. Räkenskaper med prosten Daniel Salins sterbhus 1765—1772. Räkenskaper för lasaretsmedlen 1861—1866.

Handl. ang. prästval 1775, 1800, 1808. Visitationsprot. 1652—1820; 1735 (Rödön). Kyrkoinventarium 1696, 1748. Balklängd för kyrkogårdsmuren 1684. Bänkdelningsl. 1685, 1793. Besiktningsprot. å kyrkan 1751. Handl. ang. kyrkan 1799, 1821—1849. Handl. ang. prästbordet 1673—1783, 1829—1862. Prästgårdsinventarium 1696. Extrakt av rannsakingar å prästborden i Ovikens pastorat 1686.

Formulär för förböner från 1600-talet. Synehandlingar rörande gränsen mellan Gefleborgs och Västernorrlands län 1799—1800. Direktionens för myrutdikningar och sjöavtappingar handlingar 1841—1862. Två brev till fältprosten Laurentius Edwall 1836, 1851.

RAGUNDA.

Ragunda kontrakt.

Ragunda hade redan i början av 1300-talet annexet Fors. Under samma århundrade har Hällesjö med Håsjö, som tidigare varit eget pastorat, lagts under Ragunda som annex. Slutligen fanns en kapellförsamling Stugun och upprättades kapellaget Borgvattnet, som dock tidvis hörde till Hamnerdals pastorat.

Stugun med Borgvattnet som annex blev eget pastorat 1873 enl. k. brev $\frac{31}{3}$ 1857. Fors blev eget pastorat 1881 enl. k. brev $\frac{3}{2}$ 1871.

Hällesjö med Håsjö som annex blev eget pastorat 1903 enl. k. brev $\frac{9}{2}$ 1903. I Hällesjö fanns ett kapell vid Ljungå bruk.

Byn *Sele*, som nu hör till Borgvattnet, överfördes dit 1808 från Ragunda, dit den hört tidigare. — Gm k. brev $\frac{27}{6}$ 1879 överfördes *Selsålandet* nr 1 från Ragunda till Borgvattnets socken.

Ragunda kyrkoarkiv skadades vid brand i prästgården 1849.

Ragunda, Fors, Hällesjö, Håsjö och Stugun ha egen kyrkobokföring. Borgvattnet har egen kyrkobokföring sedan 1782.

Hfl. 1782—1834. In- o. utflyttnl. 1826—1827. Stat. tab. 1775—1825. Lysningshandl. 1749—1853, odat.

Sockenstämmoprot. 1819—1833. Kyrkoräkenskap. 1692—1852.

Handl. ang. prästval 1755—1822. Visitationshandl. 1761—1808. Kyrkoinventarium 1784. Utdrag ur k. förordningen ang. dubbla nådeår 1750. Överenskommelse ang. pastoraliernas utgörande 1818. Handl. ang. prästbordet 1770—1814.

REVSUND.

Östersunds kontrakt.

Revsund hade åtminstone sedan slutet av 1500-talet annexen Bodsjö, Sundsjö och Bräcke. Enl. k. brev $\frac{1}{4}$ 1851 avskildes ur Revsund byarna *Grimdalen*, *Håfsjö*, *Sunnerån*, *Ramsjö*, *Ulfsjönds*, *Rotsjö* och *Nybodarna*, vilka bildade Nyhems kapellförsamling, som fr. o. m. 1891 utgör egen kommun enl. k. brev $\frac{10}{4}$ 1890. Enl. k. resolution $\frac{25}{9}$ 1920 blev Bräcke med

Nyhem som annex eget pastorat fr. o. m. $\frac{1}{5}$ 1921. Revsunds pastorat omfattar således numera Revsund, Sundsjö och Bodsjö.

Binnäset upptages i Revsunds förhörböcker 1784—1820, men tillhör övriga tider Sundsjö.

Revsund har egen kyrkobokföring. Nyhem har egen kyrkobokföring fr. 1858.

Hfl. 1729—1828. Födelseb. 1688—1836. Kommunionl. 1776—1804. Vigsleb. 1688—1836. Dödb. 1688—1835. Avlösningslängder 1775—1820. Inflyttningsattester 1772—1775, 1777—1784, 1786—1789. Utflyttningsattester 1772, 1777, 1778. Bilagor till dödb. 1779—1788.

Series pastorum et comministratorum 1816 (Sundsjö).

RÄTAN.

Härjedalens kontrakt.

Rätan var liksom Klövsjö kapellförsamling under Berg, som utbröts ur Oviken 1650. Den $\frac{1}{5}$ 1920 bildade Rätan eget pastorat med Klövsjö som annex (k. resol. $\frac{10}{7}$ 1919). *Digerberget* kyrkobokfördes till omkr. 1820 i Berg men därefter i Rätan och överfördes till Rätans socken gm kammarkollegii brev $\frac{20}{8}$ 1857.

Gm k. brev $\frac{15}{8}$ 1890 överfördes *Hede* n:r 1, *Kroknäs* n:r 1, *Lenstersjön* n:r 1, *Turingen* n:ris 1—6 jämte *Turinge avradsland* eller *Turinge kronopark*, som i kyrkligt och kommunalt hänseende tillhörde Haverö kyrksocken, i jordeboken till Västernorrlands län, Torps tingslag och Haverö socken från Jämtlands län, Bergs tingslag och Rätans socken.

Rätan har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1827—1836. Födelseb. 1695—1856. Vigsleb. 1696—1820, 1823—1856; 1850—1861 (Berg). Dödb. 1695—1820, 1823—1856. Stat. Tab. 1749—1773.

Sockenstämmoprot. 1750 (Berg), 1844—1861. Kyrkostämmoprot. 1864—1883. Socknens äldstes prot. 1750 (Berg). Kyrkorådsprot. 1860—1884. Skolrådsprot. 1864—1884. Kyrkoräkenskaper 1751—1892. Fattigräkenskap. 1797—1887. Förteckning över insamlade hospitals- och lasarettmedel 1842—1843.

Visitationsprot. 1698—1887 (delvis Berg), Kyrkoinventarier 1800, 1801 (Berg), 1831 (antikvarisk kyrkoinventering), 1836, 1849. Handl. ang. kyrkl. boställen 1762—1888. Handl. ang. kyrkobyggnad 1794, 1845, 1853, odat. Bänkdelningsl. 1830, 1845, 1878.

Strödda domboksutdrag rör. enskilda personers eller byars tvister 1709—1841. Avvittrings- och skifteshandl. 1769—1783. Div. handl. ang. husbehovsbränning; vinsäd, brandstod m. m. 1792—1855, odat. K. B:s utslag å ansökan av Rätans byamän ang. Rätans och Kvarnsjö avradsland 1799. Utslag ang. skiftesreglering 1811. K. B:s resolution ang. kronotionden 1823. Längd å kyrko- o. skolrådsledamöter m. fl. 1871—1886. Vallängd vid val av kyrkvärd 1872.

RÖDÖN.

Ströms kontrakt.

Rödön hade sedan medeltiden de tre annexen Ås, Näskott och Aspås. Ås blev eget pastorat 1934, medan Näskott och Aspås fortfarande äro annex.

Enl. kammarkollegii brev ³⁰/₁₀ 1871 överfördes torpet *Ytterån* från Näs-kotts till Rödöns socken. Enl. k. brev ²⁰/₃ 1931 överfördes vissa lägenheter *Dvärstätt, Fanbyn, Tomte* och *Silje* från Rödöns till Föllinge församling och fingo enl. kammarkollegii brev ³¹/₇ 1933 benämningen *Valbrun* 20—47. Enl. kammarkollegii brev ²⁷/₂ 1936 överfördes *Undroms* bys fyllnadsjord från Rödöns till Ås församling och kallas *Nifsåsen*. Enl. k. brev ²⁹/₁ 1937 överfördes en fastighet *Vejmon* från Rödöns till Alsens församling.

Alla de ovan nämnda församlingarna ha egen kyrkobokföring.

Hfl. 1711—1829. In- o. utflyttningsl. 1825—1849. Födelsb. 1688—1864. Konfirmationsl. 1776. Vigselb. 1688—1864. Dödb. 1688—1864. Stat. tab. 1749—1859. Flyttningsattester 1713—1758. Lysningshandl. 1695, 1710, 1712.

Skrivelser 1690—1817 (till största delen avskrifter av domkapitlets cirkulär). Sockenstämmoprot. 1742—1762, 1818—1862. Kyrkostämmoprot. 1863—1877. Folkskolestyrelsens prot. 1855. Fattigvårdsstyrelsens prot. 1855. Brandstodsbolagets prot. 1857. Kyrkoräkenskap. 1691—1914. Fattigräkenskap. 1711—1881. Förteckning över utfärdade lysningar i Rödöns pastorat 1803—1864.

Handl. ang. prästval 1772, 1783. Visitationsprot. 1690—1816. Kyrkoinventarier 1691—1761. Dokumentsbok för prästbolen i Rödöns pastorat 1645—1761. Handl. rör. prästerskapets löneförmåner 1586—1805. Intyg om Margareta Andersdotter Blix' testamente till kyrkan 1675. Kontrakt ang. kyrkotakets välvande 1716. Prästgårdssyner 1742, 1767, 1773. Handl. ang. Österlångans avradsland 1774—1833.

Biografier över kyrkoherdar i Rödön till 1889 och över komministrar till 1746. Biografier över superintendenterna i Härnösand. Utkast av kyrkoherde C. P. Eurenus till inlaga ang. vissa Stocke skolas behov 1779. Anteckningar om märkliga händelser 1691—1760. Utdrag ur synodalprotokoll 1694.

Kartor och ritningar: Karta över Österlångans avradsland, 1767, av Pehr Björnlind. — Karta över fyllnadsjorden till Rödöns prästgård å Österlångans avradsland, 1830, av F. W. Jonsson. — Avritning av Västerkälens avradsland, odat. — Ritning till altarpuppställning i Rödöns kyrka av Axel Almfelt, gillad av konungen 1809.

Tryck: En Almindelig Sangbok. Tryckt i Köpenhamn 1573.

RÖNNÖFORS.

Undersäckers kontrakt.

I Rönnöfors, Offerdals församling, inrättades komministratur ¹/₅ 1920 enl. k. brev ¹⁶/₇ 1919.

Fr. o. m. 1921 fördes särskilda kyrkoböcker av komministern och genom k. resol. ⁵/₁₂ 1924 delades Offerdals församling i två kyrkobokföringsdistrikt, Offerdals och Rönnöfors.

Ingen leverans till länsarkivet.

STORSJÖ.*Härjedalens kontrakt.*

Omkring 1750 avsåndrades från Hede byarna *Storsjö*, *Ljungdalen* samt (möjligen något senare) även *Müsslingen* och från Oviken *Tossåsen* till eget kapellag, *Storsjö*, som är annex till Hede. Senare tillfördes *Storsjö byn Lövdalen*, som dock gm k. brev $\frac{9}{2}$ 1894 från 1895 tillhör Oviken. Från 1895 tillfördes *Storsjö Hendalen (Lövkäppen)*, som tidigare tillhört Hede, enl. k. brev $\frac{20}{7}$ 1894, gm vilket brev *Storsjö* även blev egen kommun. — Gm k. brev $\frac{9}{10}$ 1896 överfördes *Tossåsen* fr. o. m. 1897 från Ovikens socken till *Storsjö*.

Storsjö har egen kyrkobokföring sedan 1750.

Hfl. 1808—1834. Födelseb. 1750—1776 (saknas 1777—1834). Kommunionl. april 1841. Vigsleb. 1750—1775 (saknas 1776—1834). Dödb. 1750—1773 (saknas 1774—1834).

Kyrkokassans huvudräkn. 1752—1869. Räkn. över till kapellet av komminister Petrus Festin utlånta medel 1752—1754. Räkn. över medel till klockinköp 1752—1754. Räkn. över medel till inköp av predikstol 1754—1757. Räkn. över utestående fordringar 1758. Kyrkokassans special 1822—1835. Fattigräkenskap. 1754—1860. Kyrkoinventarium 1754 m. senare tillägg. Anteckning om kyrkogårdens anläggande 1750.

STRÖM.*Ströms kontrakt.*

Ström var sedan medeltiden annex under Hammerdal (från mitten av 1600-talet med komminister). Från Ström avsåndrades 1808 kapellaget Alanäs. Enl. k. brev $\frac{19}{4}$ 1872 bildade Ström med Alanäs eget pastorat. Den $\frac{1}{5}$ 1922 blev Alanäs eget pastorat enl. k. brev $\frac{21}{10}$ 1921.

År 1774 fick *Stamsele* by i Ramsele socken s. k. kyrkorätt i Ström och genom k. brev $\frac{27}{1}$ 1832 lades denna by liksom *Tåxan* i ecklesiastikt avseende under Ström. *Hedningsflokälen* och *Öjarn* ha under 1600- och 1700-talen tidvis kyrkobokförts i Hammerdal.

Gm k. brev $\frac{9}{6}$ 1887 överfördes $\frac{35}{72}$ mtl av *Lövberga* n:r 2 fr. o. m. 1888 från Alanäs till Ströms församling.

Enl. k. finansdepartementets skrivelse $\frac{12}{3}$ 1926 överfördes hemmanen *Risede*, *Svaningen*, *Svansele*, *Torsfjärden* från Frostvikens till Ströms församling.

Genom k. brev $\frac{20}{11}$ 1889 överfördes fr. o. m. 1891 i kommunalt hänseende och i jordeboken från Ramsele socken i Västernorrlands län till Ströms socken och Jämtlands län hemmanen *Stamsele* 1 och 2 samt *Tåxan* 1 och 2, som i ecklesiastikt avseende hörde till Ström, samt hemmanen *Stamåsen*, *Spörrsjönäs* och *Storhöjden*, som likaledes tillhörde Ramsele socken, men som hade s. k. kyrkorätt i Ström. Genom samma kungl. brev överfördes *Trångåsen*, som i kommunalt hänseende och i jordeboken tillhörde Fjällsjö socken i Västernorrlands län, men som hade s. k. kyrkorätt i Ström, i kyrkligt och kommunalt avseende samt i jordeboken till Ströms socken och Jämtlands län.

Ström har egen kyrkobokföring; Alanäs har egen kyrkobokföring från 1809.

Hfl. 1780—1792, 1812—1834. Födelseb. 1695—1851. Vigsleb. 1695—1711, 1715—1772, 1791—1851 samt 1853—1870 (Hammerdal).

Dödb. 1694—1711, 1715—1851. Stat. tab. 1749—1859 (delvis Hammerdal).

Sockenstämmoprot. 1843, 1844, 1848 (Hammerdal). Kyrkoräkenskaper 1667—1680, 1685—1716, 1718—1813. Fattigräkenskaper 1755—1815.

Visitationsprot. 1725—1816 (Hammerdal). Inventariefört. odat.

STUGUN.

Ragunda kontrakt.

Stugun, som redan under medeltiden uppträder som kapellag eller kapellförsamling under Ragunda, blev eget pastorat med det 1781 bildade kapellet Borgvattenet såsom annex fr. o. m. $\frac{1}{5}$ 1873 enl. k. brev $\frac{31}{3}$ 1857.

Genom domkapitlets och länsstyrelsens beslut den $\frac{20}{10}$ 1781 skulle till Stugun höra, utom *Stuguns* by, nybyggena *Strömnäs*, *Borglunda*, *Höglunda*, *Fisksjölandet*, *Näverede*, *Bringsjön*, *Mårdsjön* och *Öravattnet*. *Fisksjölandet* upptages tidigare i Sundsjö kyrkoböcker och *Näverede*, *Bringsjön*, *Mårdsjön* och *Öravattnet* i Lits. Övriga hemman upptagas i Stuguns kyrkoböcker. — Gm k. brev $\frac{27}{6}$ 1879 överfördes från 1880 års ingång *Fisksjölandet* och *Östra Fisksjölandet* från Sundsjö socken och Revsunds tingslag till Stuguns socken och Ragunda tingslag.

Stugun har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1692—1834. In- o. utflyttningsl. 1830—1837. Födelseb. 1689—1720, 1732—1851. Konfirmationsl. 1780—1781. Vigsleb. 1689—1720, 1738—1851. Dödb. 1689—1720, 1739—1851. Stat. tab. 1749—1859 (delvis Ragunda).

Sockenstämmoprot. 1782—1794, 1802—1860. Skolstyrelsens prot. 1851—1882. Prot. vid bystämma i Öravattnet 1831. Nödhjälpsbestyrelsens prot. 1850. Kyrkoräkenskaper 1757—1835.

Handl. rör. prästval 1755—1845 (delvis Ragunda). Visitationshandl. 1761—1808 (Ragunda). Kyrkoinventarier 1690, 1754, 1787, 1848—1853, 1877, 1882 (med senare tillägg). Bänkdelningsl. 1689, 1706, 1774. Anteckning om kyrkans årl. inkomst 1690. Prot. vid syn å kapellpredikantens boställe 1802. Defekt prot. rör. kapellaren i Stugun 1857(?).

Kungörelseb. 1847—1856.

SUNDSJÖ.

Östersunds kontrakt.

Sundsjö har åtminstone från slutet av 1500-talet varit annex till Revsund.

I äldsta husförhörslängden upptages *Fisksjölandet* t. o. m. 1781; det tillhörde sedermera Stugun. *Binnäset* upptages i Sundsjö äldsta husförhörsbok samt fr. o. m. 1821 men kyrkobokfördes i Revsund 1784—1820.

Fisksjölandet överfördes 1880 från Sundsjö socken och Revsunds tingslag till Stuguns socken och Ragunda tingslag gm k. brev $\frac{27}{6}$ 1879.

Sundsjö har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1758—1789, 1817—1840. Födelseb. 1688—1829. Vigsleb. 1688—1764, 1766—1829 (1805—1806 saknas anteckningar). Dödb. 1688—1829. Lysningsedlar 1860.

Kyrkoräkenskaper 1659—1807. Kyrkoinventarier 1659—1684, 1771—1798.

SUNNE.

Östersunds kontrakt.

Sunne hade sedan medeltiden annexen Norderön, Frösön, Hallen med Marby. Hallen med Marby blev eget pastorat fr. o. m. 1889 gm k. brev $17/1$ 1851. Frösön blev eget pastorat 1906 enl. k. brev $2/8$ 1905. Sunne har nu endast Norderön som annex.

Gm k. brev $10/8$ 1843 överfördes *Månsåsen* från Marby till Sunne socken. Gm k. resol. $9/8$ 1888 överfördes fr. o. m. 1889 *Hara* nr 1 och 2 från Hackås till Sunne socken, där de nu äro nr 7 och 8.

Samtliga ovan nämnda församlingar ha egen kyrkobokföring.

Hfl. 1754—1766, 1776—1838. In- o. utflyttningsl. 1785—1805, 1827—1829. Födelseb. 1691—1838. Kommunionl. 1785—1805. Vigselb. 1693—1838. Dödb. 1693—1838. Stat. tab. 1749—1859. Lysningshandl. 1749—1842.

Skrivelser 1788—1845. Sockenstämmoprot. 1693—1854 (strödda år). Sockenstämmas handl. 1831—1859. Kyrkorådsprot. 1850. Sunne skoldirektions prot. 1844, 1846, 1849. Projekt till reglemente för Sunne församlings folkskola 1852. Kyrkoräkenskaper 1689—1817. Revisionshandl. 1830. Fattigräkenskaper 1693—1856. Verifikationer 1834—1861. Kollektbok 1721—1737.

Prästvalshandl. 1736—1872. Visitationshandl. 1698—1750. Kyrkoinventarier 1694—1731, 1780, 1795—1808. Förteckning över dokumenter rör. Sunne prästbord 1724 och handlingar från kyrkoherde Delins sterbhus 1854. Bogårdsdelningslängder 1693, 1734. Bänkdelningslängder 1696—1860. Anteckningar om kyrkoreparationer 1768—1787. Handl. rör. kyrkobygget 1830—1832. Syner å prästgården 1695, 1740, 1766, 1780, 1798, 1812. Anteckningar om arbeten å prästgården 1693—1734. Handl. om Sunne prästbord 1697—1853 (Handl. om avvittringen 1835—1837). K. Maj:ts resolution om prästrättigheterna i Sunne pastorat 1843.

Prot. vid landets fullmäktiges sammanträden i Östersund 1843, 1844. Prot. vid sammanträde med sockenombud rör. rotejämkning 1843. Transumt av prot. vid sammanträde med nödhjälpskommittén 1832. Strödda kungörelser 1817—1853.

Pergamentsbrev: 1448 $19/8$, Tolvmannadom i ägotvist mellan Jösse Mattisson i Förby och Sunne kyrka. Med sigillremsa är vid brevet fäst ett odat. men säkerligen samtida bevis om Sunne kyrkas ägor. — 1448 $17/12$, Tolvmannadom i ägotvist mellan Erik Karlsson, syssloman i Jämtland, och Ingolf i Orrviken. — 1596 $18/9$, Oluff Jonssen på Västerhus säljer till herr Severin Matsson, präst i Sunne, ett kvarnställe i Slandrom.

SVEG.

Härjedalens kontrakt.

Redan före 1600 hade Lillhärdal, Överhogdal och Älvros avsöndrats ur Sveg. Lillhärdal blev eget pastorat 1867 enl. k. brev $29/8$ 1863 och Över-

hogdal överfördes till Ytterhogdals pastorat fr. $\frac{1}{5}$ 1814 enl. k. brev $\frac{9}{12}$ 1812. År 1758 avsåndrades byarna *Ransjö*, *Linsäll*, *Glöte* och *Lovsdalen* till Linsälls kapellag, sedermera annex med komminister.

I husförhörslängd 1811—1828 för detta kapellag upptagas även *Fjät-dalen* (tillhörande Lillhärdal) och *Glissjöberg* och *Mosätt* (tillhörande Sveg). I kommunionb. 1794—1807 för Sveg upptagas även byarna *Fågelsjö* och *Tandsjö* i Los i Hälsingland.

Sveg, Lillhärdal, Överhogdal och Älvros hade egen kyrkobokföring; Linsäll från 1807 (1811).

Genom eldsvåda i Svegs prästgård $\frac{2}{3}$ 1870 gick en stor del av Svegs kyrkoarkiv förlorad.

Hfl. 1791—1805. Födelseb. 1636—1642 (Offerdal). Kommunionb. 1700 (?), 1795—1807. Vigselb. 1636—1641 (Offerdal). Stat. tab. 1749—1840. Strödda handl. till kommunionl. 1803—1807. Lysningshandl. 1749—1798, 1800, 1802—1804, 1830, 1832, 1851, samt odat.

Avskrifter av domkapitlets cirkulär 1722—1738, 1778—1800. Sockenstämmoprot. 1835. Prot. över val av sexmän 1723—1727. Kyrkokassans huvudbok 1711—1928. Kyrkokladd 1715—1846 (strödda år). Fattigräkenskap. 1715—1846 (strödda år). Fattigdelningslängder 1756—1827.

Prostvisitationsprot. 1713—1757. Syneprot. å Svegs prästbord 1747. Handl. ang. kyrkl. boställen 1818. Urtima tingsprot. i tvist mellan Svegs, Älvros och Överhogdals socknar på ena sidan och Lillhärdals socken på den andra ang. deltagande i Svegs prästgårdbyggnad 1770. Handl. ang. byggandet av en ny kyrka i Sveg 1837—1861.

Odat. handl. ang. Lillhärdals utbrytning till eget pastorat. Handl. ang. färjan vid Kolsäter, väghållning, skjuts- och gästgiveriväsen 1817—1852, odat. Handl. ang. avvittringen 1826—1839, ang. taxeringar, utdebiteringar av skatter m. m. 1825—1850, ang. sockenmagasin 1829—1830. Diverse strödda handl. bl. a. avskrifter av köpebrev m. m. rör. Ytterberg 1591—1626.

TÄNNÄS.

Härjedalens kontrakt.

Tännäs, sedan 1500-talet annex under Hede, blev eget pastorat $\frac{1}{5}$ 1925, enl. k. brev $\frac{24}{4}$ s. å. Inom Tännäs socken låg Ljusnedals bruksförsamling. Till Tännäs hör nu både Ljusnedals och Tännäs lappförsamling (tidigare kallad Hede lappförsamling).

I husförhörslängden 1816—1825 upptages även *Midskogen*, tillhörande Hede socken.

Tännäs och Ljusnedal ha var för sig egen kyrkobokföring åtminstone sedan 1749.

Vid eldsvåda 1917 blevo flere arkivalier skadade.

Hfl. 1805—1825. Födelseb. 1749—1860. Kommunionl. 1826—1840 (Ljusnedal). Vigselb. 1749—1857. Dödb. 1749—1859. Stat. tab. 1750—1773.

Kyrkoräkenskap. 1751—1889. Fattigräkenskap. 1751—1889. Kyrkoinventarium 1751 m. senare tillägg.

TÄNNÄS LAPPFÖRSAMLING.

Se Hede lappförsamling!

UNDERSÅKER.

Undersåkers kontrakt.

Alltsedan 1300-talet utgjorde Undersåker, Mörsil, Kall och Åre ett pastorat. Åre utbröts till självständigt pastorat 1925 och Kall 1928, var- efter Undersåker endast har Mörsil till annex.

Dessutom fanns Huså bruks församling eller Gustafs- och Carlbergs kopparverks församling, som dock icke hade egen kyrkobokföring.

Undersåker, Mörsil, Åre och Kall ha egen kyrkobokföring. I viss utsträckning fördes särskilda kyrkoböcker för lapparna, som tillhörde Undersåkers lappförsamling. (Se denna!)

Hfl. 1784—1792, 1805—1837. Födelseb. 1689—1841. Vigsalb. 1688—1821, 1824—1841. Dödb. 1688—1841. Stat. tab. 1749—1859. Inflyttningsattester 1747—1777 (end. strödda). Lysningshandl. 1711—1879 (end. strödda).

Skrivelser 1585—1825. De äldstes m. fl:s prot. rör. ihjällegade barn 1732—1773. Tiondelängd 1663—1664. Uppgifter å tertialen 1663—1668. Räkenskaper för prästbordets inkomster 1663—1676. Räkenskaper för djäknepenningarna 1663—1673. Visitationsprot. 1663—1881. Brev rör. Eggen i Mörsil 1413, Undereggen 1545, Bratteggen i Kall 1546, 1547, 1548, rör. fiske 1548 (avskrifter). Avskrifter av brev rör. Undersåkers prästbords ägor 1532—1600. Register på Undersåkers prästbords ägor 1648. Anteckningar om reparationer å församlingens hus i Undersåkers pastorat 1664—1665. Prostrannsakning rör. Öjestad och domkapitlets dom därom 1668. Kyrkoinventarium 1698—1762.

Series pastorum med anteckningar om märkliga händelser. Uppgifter om Jämtlands militiestat 1670. Rulla å officerare m. fl. 1673. Anteckning om en märklig syn 1690. Anteckning om ett monst- rum, som fötts 1726. Postprotokoll (räkenskapsbok) ant. vid Frösö postkontor. En förmaning till faddrarna före dopet. Sermo matrimonialis sive Sponsalis. Receipt å bläck, maträtter, medikamenter etc. samt allm. råd av olika slag. Adelns förslag vid 1682 års riksdag om reduktion av prästerliga löneinkomster jämte prästeståndets yttrande däröver och transumt av borgerskapets yttrande (avskrift).

Äldre pergamentsband: Breviarium cum missale (bl. a. för Dom. Septuagesima). — Missale (bl. a. för Dom. V et VI post pentecosten).

UNDERSÅKERS LAPPFÖRSAMLING.

Undersåkers lappmark tillhörde Föllinge lappförsamling 1746—omkr. 1758. Anteckningar om lappar finnas dock även från denna tid i Unders-

åkers svenska församlings kyrkoböcker; från åren därefter till 1783 finnas åtm. tidvis särskilda längder för lapparna i den svenska församlingens böcker.

Undersåkers lappförsamling omfattade Åre, Kalls och Offerdals samt tidvis även Undersåkers lappar. De senare tillhörde övriga tider Hede lappförsamling.

Hfl. 1821—1835 (lapparna i Åre, Kalls, Offerdals och Undersåkers socknar). Födelseb. 1757—1781 (Undersåker), 1783—1877 (Åre, Kalls och Offerdals socknar). Vigselb. 1784—1877. Dödb. 1780—1782 (Undersåker), 1783—1877. Anteckningar om invigningarna av Handöls, Kolåsens (1851) och Vallbo (1863) kapell.

VENDALEN

Härjedalens kontrakt.

Vemdalen är sedan gammalt annex till Hede och har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1808—1836. Födelseb. 1786—1863. Vigselb. 1777—1862. Dödb. 1777—1863. Stat. tab. 1749—1773. Lysningssedlar 1764—1789.

Kyrkoräkenskaper 1727—1897. Fattigräkenskap. 1757—1849.

Visitationshandl. 1760, 1763. Kyrkoinventarier 1727, 1768—1809. Kvitto 1672 för kyrkomålningen, utfärdad av Peter Knape.

YTTERHOGDAL.

Härjedalens kontrakt.

Ytterhogdal var annex under Ljusdal t. 1562, då Ytterhogdal med Haverö som annex (tidigare tillhörde denna församling Torps pastorat) bildade eget gäll enl. k. brev ¹⁷/₂ 1560 och ²⁸/₂ 1562. Haverö blev eget pastorat 1818 (k. brev ⁹/₁₂ 1812) och Överhogdal överfördes från Svegs till Ytterhogdals pastorat ¹/₅ 1814 (enl. samma k. brev).

Ytterhogdal överfördes fr. o. m. 1864 (enl. k. förordn. ¹³/₁₁ 1863) från Gefleborgs län till Jämtlands län och från Uppsala ärkestift till Härnösands stift.

I Ytterhogdal fanns Ängersjö kapellag, som har samma historia som Ytterhogdal och som blev egen församling fr. o. m. ¹/₄ 1925.

Ösjön i Los socken upptages i Ytterhogdals kyrkoböcker t. o. m. 1849 och *Rullbo* i samma socken t. o. m. 1846. *Enåsen* i Ramsjö socken hörde till Ytterhogdals församling t. o. m. år 1853.

T. o. m. 1924 ingår Ängersjö i Ytterhogdals kyrkoböcker, men från 1925 föras särskilda kyrkoböcker för den nya församlingen. Ängersjö hade likväl egna räkenskaper för kapell- och fattigkassorna. Se Ängersjö!

Hfl. 1741—1753, 1785—1831. Födelseb. 1681—1839. Konfirmationsl. 1840. Kommunionl. 1759—1771. Vigselb. 1681—1832. Dödb. 1681—1832. Stat. tab. 1749—1837. Förteckning över dem, som undergått uppenbar kyrkoplikt 1830—1831. Inflyttningsattester 1806, 1825—1847, 1849—1866. Lysningshandl. 1741—1865. Övriga prästbevis 1835—1892, strödda år.

Skrivelser 1731—1752, 1828, 1831—1848, 1850, 1862. Socken-nämndens prot. 1857—1861. Längder å kyrkorådets ledamöter 1803,

1807, 1812, 1817, 1830. Kyrkorådets prot. 1857—1867. Skolstyrelsens prot. 1852—1857. Skolrådets prot. 1863—1881. Skolrådets handl. 1855—1879, odat. Kyrkoräkenskaper 1656—1853. Kyrkokassans verifikationer 1712—1882. Skolkassans räkenskaper 1847—1848. Folkskolekassans räkenskaper 1850—1873. Småskolans räkenskaper 1868—1873.

Fattigräkenskaper 1731—1882. Räkenskaper över insamlade medel till lasarettet i Gefle 1808—1819. Över- och Ytterhogdals gemensamma bibelkassas räkenskaper 1857—1882.

Prästvalshandlingar 1745—1850. Visitationsprot. 1688—1835. Kyrkoinventarier 1655, 1669, 1670, 1688, 1690, 1707, 1722, 1752, 1795, 1820. Antikvarisk inventering 1830. Förteckning över handlingar i kyrkans arkiv 1590—1901. Prästgårdssyn 1669. Bänklängder 1685, 1735, 1739, 1747, 1789, 1793, 1796, 1800, 1821. Handl. ang. kyrkans byggande och reparation 1800—1876. Handl. rör. orgelverket 1846—1868. Handl. rör. kyrkans brandförsäkring 1835—1855. Handl. rör. nya kyrkklockan 1800—1876. Handl. rör. prästernas avlöningsförmåner 1560—1830 (avskrifter av k. brev). Handl. rör. den ecklesiastika indelningen 1560—1813 (avskrifter av k. brev). Handl. rör. pastorsbostället 1826—1879. Kladd över julljusens insamlande 1809—1818.

Series pastorum 1562—1830. Tiondesättningl. 1744. Specialjorbok för Ytterhogdals socken 1771. Förteckning över byavaktare, uppsyningsmän och sexmän 1803—1817. Kungörelseb. 1817—1825.

Karta: Ljusne älv och Hosälven genom Ytterhogdals socken, 1768 av Salomon Ahlström.

Äldre pergamentsband: Pergamentsfragment: Antiphonarium et responsoriale, text för Mikael och Dionysius festdagar ($\frac{29}{9}$, $\frac{9}{10}$); Manuale Upsalense, tryck 1487, 2 blad.

ÅRE.

Undersäkers kontrakt.

Åre var annex till Undersåker till $\frac{1}{5}$ 1925, då Åre blev eget pastorat enl. k. resol. $\frac{17}{4}$ 1925.

Åre har egen kyrkobokföring.

Fröå koppargruva, tillhörande Gustafs- och Carlbergs kopparverk, som tidvis utgjorde egen bruksförsamling, kyrkobokfördes i Åre församling.

I viss utsträckning fördes särskilda kyrkoböcker för lapparna i Åre, som tillhörde Undersäkers lappförsamling. (Jfr denna!) Genom branden i prästgården 1918 blev ett stort antal kyrkoarkivet tillhörande volymer brandskadade.

Hfl. 1765—1792, 1805—1836. Födelseb. 1689—1759, 1763—1846. Konfirmationsl. 1769—1780, 1782, 1794, 1797. Kommunionb. 1765—1794. Vigselb. 1690—1806, 1810—1845. Dödb. 1689—1845. Stat. tab. 1775—1859 (Undersåker). Förteckning över utfärdade lysningar 1822—1827, 1832, 1834 (Undersåker).

Kyrkoräkenskaper 1613—1690. Tiondel. 1663—1664 (Undersåker). Uppgifter å tertialen 1663—1668 (Undersåker). Räkenskaper å prästbordets inkomster 1663—1676 (Undersåker). Räkenskaper för djäknepenningarna 1663—1673 (Undersåker).

Kyrkoinventarier 1613, 1648, 1680, 1691—1760 (Undersåker). Visitationprot. 1663—1881 (Undersåker). Anteckningar om prästborden i Undersåkers pastorat 1648, 1664, 1665 (Undersåker).

Postprotokoll vid Frösö postkontor oktober och november 1776. Register över ankomna k. stadgar och förordningar 1803—1822 (Undersåker).

Äldre pergamentsband: Sequentiarium (för den 28 dec. samt för kors- och Maria högtider).

ÅS.

Ströms kontrakt.

Ås var sedan medeltiden fram till 1934 annex under Rödön men blev nämnda år eget pastorat.

Enl. k. brev ²⁸/₃ 1930 överfördes vissa lägenheter *Tång, Ösa, Landrom, Håv* och *Hällskåven* från Ås till Föllinge församling och fingo benämningen *Vallrun* 7—17 enl. kammarkollegii brev ⁹/₂ 1931. — Enl. kammarkollegii brev ²⁷/₂ 1936 överfördes *Undroms* bys fyllnadsjord från Rödöns till Ås församling och kallas *Nifsåsen*.

Ås hade egen kyrkobokföring.

Hfl. 1707—1814, 1825—1835. Inflyttningsl. 1806—1810, 1825—1827, 1832—1835. Utflyttningsl. 1801, 1806—1811, 1825—1827, 1832—1835. Födelseb. 1727—1865. Konfirmationsb. 1797, 1800, 1801. Kommunionl. 1715—1814, 1825—1835. Vigsalb. 1727—1865. Dödb. 1727—1865. Stat. tab. 1749—1858. Förteckning över utfärdade lysningar 1803—1864 (Rödön).

Sockenstämmoprot. 1742—1762 (Rödön), 1828—1862 (delvis Rödön). Kyrkostämmoprot. 1863—1864. Kyrkorådsprot. 1861. Kyrkoräkenskaper 1582—1815. Fattigräkenskaper 1769—1815. Visitationshandl. 1690—1816 (Rödön). Kyrkoinventarier 1613; 1691—1760 (Rödön). Prästbordssyner 1693, 1712, 1717, 1725, 1742, 1767, 1773.

En handl. ang. släktskap 1859.

ÅSARNE.

Härjedalens kontrakt.

År 1764 bildades Åsarne kapellag i Bergs socken (byarna *Hallen, Västeråsen* och *Österåsen*). Kapellaget utbröts ur Bergs församling ¹/₅ 1882 enl. k. brev ²⁴/₃ 1882. Genom k. brev ¹⁸/₃ 1887 blev Åsarne egen jordeboksocken och kommun fr. o. m. 1888. Komministertjänsten inrättades ¹/₅ 1920 (k. brev ¹⁰/₇ 1919).

För Åsarne började särskilda kyrkoböcker att föras 1861. För tiden före detta år se Berg!

Skrivelser 1760, 1767, 1818. Särskild specialräkning för Åsarne kyrkokassa 1758—1787 (Berg). Extrakt ur Åsarne kapellags specialräkning 1787—1801 (Berg). Anteckning om invigningen av Åsarne kapell 1764 (Berg).

ÄLVROS.

Härjedalens kontrakt.

Älvros är sedan senare delen av 1500-talet annex under Sveg.

Älvros har egen kyrkobokföring.

Genom eldsvåda i Svegs prästgård 1870 gick en stor del av kyrkoarkivet förlorat.

Födelseb. 1798—1809. Vigsleb. 1798—1809. Dödb. 1798—1809. Stat. tab. 1749—1773, 1775—1795, 1802—1840 (Sveg). Lysnings-sedlar 1749—1851 (Sveg).

Kyrkoräkenskaper 1656—1831 (strödda år). Fattigräkenskaper 1730—1831 (strödda år).

Kyrkoinventarier 1723, 1792, 1798—1849. Handl. ang. kyrkan 1609—1795 (däribland: Syneprot. rör. Älvros gamla kyrka 1738; kontrakt mellan Byggmästaren Pähl Pärsson i Stugun och Älvros församl. om klockstapels uppförande vid Älvros gamla kyrka 1795. Handl. ang. underhålls- och byggnadsskyldigheten av pastoratets olika kyrkor 1707—1770. Handl. ang. dispositionen av några ängar vid Älvros kyrka 1609—1770.).

Handl. ang. vägar, färjor, storskifte m. m. 1725—1830.

Karta: Älvros kyrko- och prästtegar, 1708 av Nils Spole.

ÄNGERSJÖ.

Härjedalens kontrakt.

Ängersjö var åtminstone sedan mitten av 1600-talet kapellag i Ytterhogdals församling och har samma historia som denna. Gm k. brev ²⁸/₃ 1924 blev Ängersjö egen församling (annex under Ytterhogdal), kommun och jordebokssocken fr. o. m. 1925.

Ängersjö upptogs i Ytterhogdals kyrkoböcker t. o. m. 1924, från vilket år särskilda böcker fördes för annexförsamlingen.

Kapellaget hade däremot egen bokföring för kapellkassa och fattigkassa.

Kommunionl. 1838.

Kapellets räkenskaper 1699—1874. Kapellkassans specialräkning 1787—1871, journal 1821—1875. Skuldbok 1819—1881 (delvis Överhogdal, delvis Ytterhogdal). Fattigräkenskaper 1787—1881 (delvis Överhogdal, delvis Ytterhogdal).

Kyrkoinventarier 1692, 1752, 1818, 1838 (delvis Ytterhogdal). Handl. ang. kapellet: dagsverkslista 1780, handl. ang. orgeln 1875.

ÖSTERSUND.*Östersunds kontrakt.*

I Östersund fanns enl. k. brev ²⁰/₄ 1793 anställd en e. o. prästman, som samtidigt biträdde i Brunflo. Staden fick egen stadspredikant 1821 enl. domkapitlets beslut ²⁹/₁₁ 1820 och tillhörde Brunflo pastorat till 1913, då staden blev eget pastorat enl. k. brev ²⁴/₅ 1912. — Enl. k. brev ¹⁵/₂ 1895 lades delar av *Odensala* 1 och 7 i Brunflo (även i ecklesiastikt avseende) under Östersunds stad och enl. k. brev ²⁰/₆ 1917 lades resten av *Odensala* byar (Odensala 1—13), hemmanet *Grävsåsen* nr 1 samt *Odensunds* municipalsamhälle (likaledes även i ecklesiastikt avseende) under Östersunds stad.

Östersund har egen kyrkobokföring från 1795. Norrlands artilleriregemente hade särskild kyrkobokföring 1893—1927.

Hfl. 1795—1830. In- och utflyttningsl. 1806—1813, 1821—1831. Födelseb. 1789—1851 (för tiden 1789—1794 är denna en senare gjord avskrift av anteckningarna i andra böcker). Vigselb. 1795—1798, 1803—1806; 1806—1809 (Brunflo), 1811—1821. Dödb. 1795—1851. Stat. tab. 1794—1850 (Brunflo). Lysningskautionsbok 1806—1809 (Brunflo).

ÖVERHOGDAL.*Härjedalens kontrakt.*

Överhogdal var kapellag under Sveg ända till ¹/₅ 1814, då Överhogdal överfördes till Ytterhogdals pastorat enl. k. brev ⁹/₁₂ 1812.

Överhogdal har egen kyrkobokföring.

Hfl. 1808—1830. Inflyttningsl. 1818—1827. Utflyttningsl. 1819—1828. Födelseb. 1691—1861. Kommunionl. 1846. Vigselb. 1691—1860. Dödb. 1691—1861. Stat. tab. 1749—1773, 1775—1800 (Sveg), 1815—1839. Strödda prästbetyg 1700—1800-talen. Lysningshandl. 1749—1851.

Skrivelser 1673, 1755, 1784, 1832. Anteckning om val av kyrkovårdar 1780. Handl. i ett fattigvårdsärende 1837—1838. Kyrkoräkenskaper 1718—1815. Strödda räkenskaper 1650—1897. Skolräkenskaper 1853—1873 (Ytterhogdal). Fattigkladd 1718—1797. Räkenskaper för Ytterhogdals och Överhogdals gemensamma bibelkassa 1857—1882 (Ytterhogdal).

Kyrkoinventarium 1779 med senare tillägg. Handl. ang. kyrklig jord 1672—1673. Handl. ang. kyrkans reparation 1851, ang. prästgårdens reparation 1852, ang. kyrkojordens brukning 1844.

Diverse handl. bl. a. ang. prästerskapets i Härjedalens löner 1699, ang. Överhogdals skiljande från Sveg samt rör. predikoturer 1778—1897. Avvittrings-, skiftes- och synehandl. 1761—1838, bl. a. handl. ang. gränsen mellan Jämtland och Härjedalen.

Äldre handlingar: 1372, köpebrev, original; 1466 (Ärkebiskop Olaf i Nidaros ger tillstånd till invigning av kyrkan i Överhogdal) original; 1470 (Ärkebiskop Olaf i Nidaros medger rätt för bön-

derna i Överhogdal att erlægga tionden till Överhogdals kyrka), original; 1479 avlatsbrev, original; 1485, gåvobrev å slätter till Överhogdals kyrka, original; 1544 (Öppet brev av Tor dt Roedt, hövitsman på Stenviksholm, med anledning av Hodalböndernas tvist med bönderna i Vitvattnet om en äng, som ligger mellan Jämtland och Härjedalen), original.

Karta: Tvisteparken mellan Gefleborgs och Västernorrlands län, 1799 av O. A. Burman och D. E. Ångman, kopia 1830 av A. Albin.
